

Catechesis
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

QVÆ TRADITVR
in Ecclesijs & Scholis Ele-
ctoralis Palatinatus.

*Ex Libris
Jo. Salisbury
Jo. Salisbury*

OXONIÆ
Excudebat *Guilielmus Turner*
Academiae Typographus.

M DC XXIX.

MARCI VIII.

*Qui erubuerit me & sermones
meos, in generatione hac adultera
& peccatrice: hunc erubescet eti-
am Filius hominis, cum venerit
in gloria Patris sui, cum sanctis
Angelis.*

FRIDERICVS
DEI GRATIA PA-
LATINVS RHENI, AC
Sacri Imperij Romani Ele-
ctor, Dux Bavarie; &c.

Omnibus quibus commis-
sa est cura Ecclesiarum, &
Scholarum, quæ sunt in Pa-
latinato; S. D.

Ostendam quid nostri
sit muneris, ex ver-
bo Dei, atque ex na-
tura ipsa cognovi-
mus nosq; in eo, ipse
potissimum, qui id
nobis imposuit, Deo

Opt. Max. parere oportere: statumus vt
nihil esset, in quo tam in vniversa vita
laboraremus, quàm vt & nostra conscien-
tia satisfacere, & nostrorum salutem,
quantum in nobis esset, consuleremus.

Cum autem non satis esse existima-
remus, nos ita consilio & ratione iustiti-
am administrare, vt nisi a fidei commis-
sione populi, ius & honestatem colentes,
placide tranquilleque viverent, nisi eo
etiam perducerentur, vt Deum Creato-

tem suam ac Redemptorem ex verbo ipsi-
us rectè cognoscerent: (nam id vnicum
firmum fundamentum, cum ceterarum
virtutum, tum vel maxime omnis obedi-
entia & vera erga Deum pietatis) Cœ-
pitimus toto animo de ista recitare, ni-
hil cupientes prætermittere, quod ad eam
beatitudinem tum parandam tum con-
servandam pertineret. Et si autem &
ab ijs qui nos proximè antecesserunt,
Cognatis nostris Palatinis ac Electoribus
(quorum memoriam cum amore & re-
verentia usurpamus) ut varia vitulæ
& piæ instituta sunt, ad gloriam Dei il-
lustrandam, & populum in officio reti-
nendum: tamen ut ipsi in principio guber-
nationis nostræ experti sumus, non e. i. ad-
hibita est diligentia in illis exequendis,
& ad utilitatem publicam accommodan-
dis, quam par fuerat in re tanta adhibe-
ri. Quocirca minime mirum est, si ijs qui
sperati erant fructus, percipi non potue-
runt. His rebus permoti sumus, ut non so-
lum, quæ ab ipsis rectè instituta essent,
revocaremus ac restituere: verum
etiam, ut quæ minus firma essent, fulci-
remus: quæ verò corrupta & depravata
essent, ea emendaremus et corrigere. Iacebant Schola, genera juvenus negli-
gebatur, nulla erat in religione Christia-
na certa & consensiens institutio. Ita-
que

que vel malè, vel ad nullam certam nor-
mam, sed ad cuiusque arbitrium iuven-
tus erudiebatur, vel omninò non infor-
mabatur, sed rudis prorsus & impolita
relinquebatur. Ex quo, proh dolor!
cum alia infinita mala extiterunt, tum
illud imprimis, ut aut vera religione
non instructi, aut varijs erroribus impli-
cati, aut non necessarijs quæstionibus
onerati, infelicitè cum summa insci-
tia adolefcerent. Cum has tantas cala-
mitates intueremur, & id quod res est
cogitaremus: videlicet nec Ecclesiam,
nec Rempublicam, atque adeò ne famili-
as quidem constitui, nec ullum honestati
aut disciplina inter cives locum esse posse,
nisi rudis iuventus à primis annis, una
& consentienti voce ad veram sincere-
ramque religionem instrueretur, assi-
dueque in ea exercitaretur: rei necessi-
tas fecit, ut huic malo, qua possemus ra-
tione, quàm celerrimè occurreremus, ne
in hoc non postrema nostri muneris par-
te debitum officium merito à nobis deside-
rari possit. Quapropter Theologis nostris,
& quibus in nostra ditione præcipua Ec-
clesiarum cura est commendata, negotiū
dedimus, ut Catechesin religionis Christi-
anae, ex verbo dei, Germanicè & Lati-
nè conscriberent, quo in posterum non
iuventuti solum rectius prospiciatur,

sed quo concionatores etiam & ludimagistri certam habeant & definitam formam, ad quam iuventutem in templis & scholis informant, ne pro suo arbitrio nova subinde instituunt, aut ea tradant, quae verbo Dei non sint consentanea.

Vestrum nunc porro erit, cum ob gloriam Dei, tum ob vestram eorumque, qui et nostra & vestra fidei concrediti sunt, salutem, hanc Catechesin grato animo excipere, eam pueris tum in Scholis, tum in Ecclesijs proponere eorumque auribus & animis assidue ac diligenter inculcare, quo eam vita & factis paulatim exprimere assuescant. Quod si à vobis, ut & fides vestra, & munus divinitus impositum postulat, prestitum fuerit: optimam spem habemus fore, ut Deus Optimus Maximus propter Christum nostri misertus, poenas, quae meriti sumus, remittat, & pro paterna sua bonitate vestros labores secundet, totique regioni beneficiat. Quod ut ab eo toto pectore contendimus, ita vos etiam atque etiam monemus, ut nostram de vobis spem magis magisque confirmare & augere studeatis.

Heidelbergæ, XIX. Ianuarij, 1563.

CATE=

CATECHESIS RELI- gionis Christianæ.

DOMINICA I.

Quæst. 1.

*Va est vnica tua con-
solatio in vita, & in
morte?*

Resp. Quod ani-
mo pariter & corpo-
re *a*, siue viuum, siue
moriar *b*, non meus,
sed fidissimi Domini

& Servatoris mei Iesu Christi sum pro-
prius *c*, qui pretioso sanguine suo, pro
omnibus peccatis meis plenissimè satis-
faciens *d*, me ab omni potestate diabo-
li liberavit *e*, meque ita conservat *f*, vt
sine voluntate Patris mei cœlestis, ne-
pilus quidem de meo capite possit cade-
re *g*, imò verò etiam omnia salutem meam
servire oporteat *h*. Quocirca me quoque
suo Spiritu de vita æterna certum fa-
cit *i*, vtque ipsi deinceps vivam, promp-
tum ac paratum reddit *k*.

a 1 Cor. 6.
19. 20.
i Thes. 5.
10.

b Rom. 14.
8.

c 1. Cor. 3.
16. 23.

d 1. Pet. 1.
19.

1. Ioh. 1.

7. & 2. 2.

e 1. Ioh. 3.
8.

Heb. 2. 14.

f Eph. 6. 39.

g Mat. 10. 30. Luc. 21. 18. *h* Rom. 8. 28. 12.
Cor. 1. 22. & 5. 5. Ephes. 1. 14. Rom. 8. 16.
k Rom. 8. 14. 26.

Quæst.

De Hominis miseria.

Quæst. 2. Quæ sunt tibi scitu necessaria, ut ista consolatione fruens, beatè vivas & moriaris?

1 *Luc. 24.* Tria *l*: Primum, quanta sit peccati
47. mei & miseriæ meæ magnitudo *m*. Se-
1 *Cor. 6. 11* cundum quo pacto ab omni peccato &
Tit 3. 3. 4. miserialiberer *n*. Tertium, quam gratiâ
5 6. 7. 8. Deo pro ea liberatione debeam *o*.
m Iohn. 9.
41. *Rom. 3. 10.* *n Ioh. 17. 5.* *o Ephes. 5. 10.*
5. *Pet. 2. 9. 10. 11 12.* *Rom. 6. 11. 12 13.* *Matt.*
5. 16. 2. *Tim. 2. 25.*

PRIMA PARS.

De hominis miseria.

DOMINICA II.

Quæst. 3.

* *Rom. 3.*
20.

Vnde tuam miseriam cognoscis?
Ex lege Dei *.

4 *Quid a nobis postulat Lex Dei?*

p *Luc. 10.*
27.

Id docet nos Christus summam,
Matth. 22. Diliges Dominum Deum
tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima
tua, ex tota cogitatione tua, & p ex om-
nibus viribus tuis. Istud est primum &
maximum mandatum. Secundum autē
simile est huic, Diliges proximum tuum
sicut ipsum. Ab istis duobus mandatis
Lex & Prophetæ pendent.

5 *Num*

De hominis miseria.

5 Num hac omnia perfectè servare
potes?

Minimè 9: natura enim propensus
sum ad odium Dei & Proximi r.

DOMINICA III.

6 Num ergo Deus hominem ita pravi-
um, & perversum condidit?

Nequaquam s: Imo vero bonum &
ad imaginem sui condidit eū t, hoc est,
vera iustitia & sanctitate præditum, vt
Deum Creatorem suum rectè cogno-
fceret, ex animo diligeret, cum eo bea-
tus in æternum viveret, idque ad eum
laudandum & celebrandum u.

7 Vnde igitur existit hac natura hu-
mana pravitas?

Ex lapsu & inobedientia primorum
parentum Adami & Evæ x. Hinc natu-
ra nostra ita est depravata, vt omnes in
peccatis concipiamur, & nascamur y

8 An verò adeo corrupti sumus, vt ad
bene agendum prorsus non simus idonei,
& ad omne vitium præclives?

Certe z. nisi per Spiritum Sanctum
regeneremur a.

DOMINICA IV.

9 Annon igitur Deus homini injuri-
am facit, qui ab eo in Lege fligitet,
que præstare non queat?

Minimè b: Nam Deus hominem
talem condiderat, vt ea præstare pos-

A s ser,

q Rom. 3.

r Ro. 8. 7.

Eph. 2. 3.

Tit. 3. 3.

f Gen. 1.

31.

t Gen. 1.

26 & 27.

v 2. Cor. 2.

18.

Col. 3. 10.

Eph. 4. 24.

x Gen. 3.

Rom. 5. 12.

18. 19.

y Psal. 51.

7.

Gen. 5. 3.

z. Iob. 3. 6.

Gen. 6. 5.

Iob. 14. 4.

& 15. 14.

16. & 35.

Esa. 53. 6.

a Iob. 3. 5.

b Eph. 4.

24.

2. Lm. 10. fete, verum homo impulsore Diabolo,
30. 90. sua ipsius contumacia, se & omnem po-
d Ro. 5. 12 steritatem divinis illis donis orbavit d.

10 Num Deus hanc contumaciam, &
defectionē hominis dimittit impunitā?

e Ro 5. 12. Imò verò horrendis modis irascitur e,
Heb. 9. 27. tum ab innata nobis peccata, tū ob ea,
 quæ ipsi committimus, eaque justissimo

i Dent. 27. iudicio præsentibus & æternis suppli-
26. cijs punit, quemadmodum ipse pronun-

Gal. 3. 10. ciat; Maledictus omnis, qui nō perman-
 net in omnibus, quæ scripta sunt in li-
 bro legis, ut ea faciat f.

11 Annon igitur Deus etiam est mi-
sericors?

Exod. 34. Est ille quidem misericors g, verum
6. ita, ut etiam sit justus h. Quapropter
Exod. 20. postulat ejus justitia, quod adversus
5. Ps. 5. summam Dei majestatem commissum
10. 6. 14 est, id quoque ut summis, hoc est, sem-
 piternis cum animi tum corporis sup-
 plicijs luatur.

SECUNDA PARS.

De liberatione hominis.

DOMINICA V.

Quæst. 12.

Quoniam igitur in illo Dei iudicio,
 temporalibus et æternis penis ob-
 noxi sumus: Est ne reliqua vlls
 ratio

ratio aut via, qua his pœnis liberemur,
& Deo reconciliamur?

Vult Deus suæ justitiæ satisfieri i. i Exod. 20.
quocirca necesse est, vel per nos, vel per 5. & 23. 7.
alium satisfaciamus k. k Rom. 8.

13. Possumusne ipsi per nos satisfacere? 3. 4.

Nulla ex parte: quinetiam debitum
in singulos dies augemus l. l Job. 9. 3. 4.

14. Potestne vlla creaturarum, in cælo & 5. 15.
vel in terra, qua tantum creatura sit, Mat. 6. 12.
pro nobis satisfacere?

Nulla: nam principio non vult Deus
quod homo peccavit, id in vlla alia crea-
tura plectere m. Deinde nec potest m Heb. 2.
quidem, quod nihil nisi creatura sit, irā 14.
Dei adversus peccatum sustinere, & a-
lios ab ea liberare n. n Ps. 130. 3.

15. Qualis ergo querendus est media-
tor & liberator? o 1. Cor. 1.

Qui verus quidem homo sit o ac per- p Jer. 23. 6.
fectè justus p & tamen omnibus crea- Isa. 53. 11.
turis potentior, hoc est, qui simul etiam 2. Cor. 5.
sit verus Deus q. 14.

DOMINICA VI. Heb. 7. 16.

16. Cur necesse est eum verum hominem, q Is. 7. 24.
& quidem perfectè justum esse? Rom. 8. 3.

Quia justitia Dei postulat, ut eadem Jer. 23.
natura humana quæ peccavit, ipsa pro
peccato dependat r. qui verò ipse pec- r Rom. 5.
cator esset pro alijs dependere non pos- 12. 15.
set s. s 1. Pet. 3.

17 *Quare oportet eum simul etiam
verè Deum esse?*

Ut potentia suæ divinitatis, onus iræ
divinæ, carne sua sustinere 1, nobisque
e *Isa.* 53. amissam justitiam & vitam reparare ac
8. restituere possit 2.

Act. 2. 24. 18 *Quis autem est ille Mediator, qui
1. *Pet.* 3. simul est verè Deus, et verus ac perfe-
18. ctè iustus homo?*

v *1. *Ioh.* 1. Dominus noster Iesus Christus x, qui
2. & 4. 9, factus est nobis Sapientia à Deo, Iusti-
10. tia, Sanctificatio & Redemptio y.*

Ioh. 3. 16. 19 *Vnde id scis?*

x *Matth.* 1. Ex Evangelio, quod Deus primùm
23. in Paradiso patefecit 2, ac deinceps per

1 *Tim.* 3. Patriarchas a & Prophetas propagavit:
16. Sacrificijs, reliquisque ceremonijs Le-

Luc. 2. 11. gis adumbravit b. Ad extremū verò per

y *1. *Cor.* 1. filium suum vnigenitum complevit c.
30.*

DOMINICA VII.

2 *Gen.* 3. 20 *Num igitur omnibus hominibus,
15. qui in Adamo perierant, per Christum*

1 *Gen.* 22. *salus redditur?*

18. & 40. Non omnibus: verū ijs tantū, qui
10, 11. vera fide ipsi inseruntur, ejusque bene-

Rom. 1. 2. ficia amplectuntur d.

Heb. 1. 1. 21 *Quid est fide?*

Act. 10. Est non tantum notitia, qua firmiter
13. assentior omnibus quæ Deus nobis in

b *Ioh.* 5.

46. c *Rom.* 10. 4. d *Ioh.* 1. 12. *Psal.* 2. 12.

verbo

verbo suo patefecite, sed etiam certa fiducia *f* à Spiritu Sancto *g*, per Evangelium in corde meo accensa *h*, qua in Deo acquiesco, certò statuens, non solum alijs, sed mihi quoq; remissionem peccatorum, æternam iustitiam & vitam donatam esse *i*, idque gratis, ex Dei misericordia propter unius Christi meritum *k*.

22 *Quænam sunt illa quæ necesse est hominem Christianum credere?*

Omnia quæ nobis in Evangelio promittuntur *l*, quorum summa in Symbolo Apostolico, seu in Capitibus catholicæ & indubitatæ omnium Christianorum fide, breviter comprehenditur.

38. 39. Eph. 2. 7, 8, 9. Rom. 5. 1. k Matth. 28. 20. Rom. 3. 24, 25. l Ioh. 20. 31. Matth. 28. 20.

23 *Quid est illud Symbolum?*

Credo in Deum Patrem omnipotentem, Creatorem cæli & terre.. Et in Iesum Christum Filium ejus unigenitum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus, descendit ad

e Heb. 11. 13.

Luc. 2. 19.

f Rom. 4.

16. & 10.

10.

g Mat. 16.

17.

2. Cor. 4.

13.

Ioh. 3. 5.

Gal. 5. 22.

h Rom. 1.

16. et 10.

17.

i Heb. 10.

ad inferna, tertio die resurrexit à mortuis, ascendit ad cœlos; sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis, inde venturus est iudicatum vivos & mortuos. Credo in Spiritum Sanctum. Credo sanctam Ecclesiam Catholicā: Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam.

DOMINICA VIII.

24 In quot partes distribuitur hoc Symbolum?

In tres partes. Prima est de æterno Patre, & nostri creatione. Altera est de Filio, & nostri redemptione. Tertia est de Spiritu Sancto, & nostri sanctificatione.

25 Cum una sit tantum essentia divina; cur tres istos nominas, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum?

Quia Dens ita se in suo verbo patefecit, quod tres hæ distinctæ personæ sint vnus ille verus & æternus Deus.

De Patre.

DOMINICA IX

26 Quid credis, cum dicit: Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem

in cœli & terra?

Credo æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi, qui cœlum & terram, cum omnibus quæ in ijs sunt, ex nihilo creavit *o*, quique eadem æterno suo consilio & providentia sustentat ac gubernat *p* propter Christum, Deum meum & Patrem meum esse: itaque sic ei confido, sic in eo acquiesco, vt non dubitem, quin provisurus sit omnibus, tum animo, tum corpori meo necessarijs *r*. Quinetiam, quæ mihi mala in hac ærumnosa vita immittit, ea in meam salutem sit conversurus *s*, cum & facere id possit, vt omnipotens Deus *t*, & facere id velit, vt benignus Pater *v*,

DOMINICA X.

27 *Quid est providentia Dei?*

Omnipotens & vbique præsens Dei vis *x*, quæ cœlum ac terram, cum omnibus creaturis, tanquam manu sustinet ac gubernat *y*: vt quæ terra nascuntur, pluvia item & siccitas, fertilitas & sterilitas, cibus & potus *z*, bona & adversa valetudo *a* divitiæ & paupertas *b* omnia deniq; non temerè aut fortuito, sed paterno ejus consilio & voluntate contingant.

28 *Quid nobis prodest hæc cognitio creationis & providentiæ divinæ?*

Act. 14. 17. a Ioh. 9. 3. b Prov. 21. 2.

o Gen. 1.

psal. 33. 6.

p Ps. 104.

& 115. 3.

Mat. 10. 25.

Heb. 1. 3.

Rom. 11.

36.

q Ioh. 1. 12.

Rom. 8. 15.

Gal. 45.

6. 7.

Eph. 1. 5.

r Ps. 55. 23.

Mat. 5. 25.

26. Luc.

12. 22.

s Ro. 8. 28.

t Rom. 10.

12.

v Mat. 6.

26. & 7.

9. 10. 11.

x Act. 17.

25. & c.

y Heb. 1.

2. 3.

z Ier. 5.

24.

Vs.

c Rom. 5. 3. Ut in adversis patientes *c*, in secundis grati sumus *d*, in futurum vero optiniam in Deo fidissimo patre spem repositam habeamus *e*, certo scientes, nihil esse, quod nos ab ejus amore abstractat *f*, quandoquidem omnes creature ita sunt in ejus potestate, ut sine ejus arbitrio non modo nihil agere, sed ne moveri quidem possint *g*.

f Rom. 8.

38, 3.

g Ioh. 1. 12

g 2. 6.

h Prov. 21. 1

Act. 1. 7.

25. 28.

h Mat. 1.

21.

Heb. 7. 27.

1 Act. 4. 12

29. Quare Filius Dei appellatur Iesus, hoc est, Salvator?

Quia nos salvat ab omnibus peccatis nostris *b*. Nec ulli salus aliunde peti debet, nec alibi reperiri potest *i*.

30. Credunt ne igitur illi in unicum Servatorem Iesum qui à Sanctis, aut à se, aut aliunde felicitatem aut salutem quarunt?

Non: Etsi enim verbo quidem eo Servatore gloriantur, re ipsa tamen abnegant, unicum Servatorem Iesum *k*. Necessè est enim, aut Iesum non esse perfectum Servatorem, aut qui eum Servatorem vera fide amplectuntur, eos omnia in ipso possidere, quæ ad salutem requiruntur *l*.

k Cor. 1. 13

31.

Gal 5. 4.

l Heb. 12. 2

Esa. 9. 6.

Col. 1. 19.

20. et 2. 20

Iohn 1. 16.

DOMINICA XII.

31. Quare appellatur Christus, hoc est,

est, Vnctus?

Quod à Patre ordinatus, & Spiritu Sancto vnctus sit *m*, summus Propheta ac Doctor *n*, qui nobis arcanum consilium & omnem voluntatem Patris, de redemptione nostri patefecit *o*: & summus Pontifex *p* qui nos vnico sacrificio sui corporis redemit, ac assidue pro nobis apud Patrem intercedit: *q* & Rex, qui nos suo verbo & Spiritu gubernat, & partem nobis salutem tuetur & conservat *r*.

m Ps. 45. 8

Heb. 1. 9.

n *Deut.*

18. 15.

Act. 3. 22.

o *Ioh.* 1. 18

et 15. 15.

p *Ps.* 110.

4.

Heb. 7. 21.

et 10. 12.

q *Rom.* 8.

34 *et* 5.

9. 10.

r *Psal.* 2. 6.

Luc. 1. 33.

Mat. 28.

18.

Ioh. 10. 28.

Act. 11.

26.

1 *Cor.* 6. 13

t 1 *Ioh.* 2.

27.

Esa. 59. 21

Act. 2. 17.

Ioel 2. 28.

Marc. 8.

38. x *Rom.* 12. 1. *Apoc.* 5. 8. 10. 1. *Pet.* 2. 9. 2. *Tim.*

2. 12. *Rom.* 6. 12. 13. *Apoc.* 1. 6. y 1. *Tim.* 1. 18. 19.

2 *Ioh.* 1. 14. 18. *Heb.* 1.

32 Cur vero tu Christianus appellaris?

Quod per fidem, membrum sum Iesu Christi *s*, & vnctionis ipsius particeps *t*, vt & nomē eius confitear *u*, meque sistam ipsi vivam gratitudinis hostiam *x*, & in hac vita, contra peccatum & Satanam libera & bona conscientia pugnem, & postea æternum cum Christo regnū in omnes creaturas teneam *y*.

DOMINICA XIII.

33 Quam ob causam Christus vocatur Filius Dei vnigenitus, cum nos quisque e simus filij Dei?

Quia solus Christus est coæternus & naturalis æterni Patris Filius *z*; Nos autem propter eum, ex gratia, à Patre

adoptati

a Ro. 8. 15.

Eph. 1. 6.

b 1. Pet. 1.

18. 19. &

29.

1. Cor. 6. 20

& 7. 23.

c Ioh. 11.

& 17. 5.

Rom. 1. 4.

d Rom. 9. 5.

e Ioh. 8. 14.

Gal. 4. 4

f Mat. 1.

18. 20.

Luc. 1. 38.

g Psal.

132. 11.

Rom. 1. 3.

h Phil. 2. 7.

i Heb. 4.

15. & 7.

26.

k Heb. 2.

16. 17.

l Psal. 32.

1.

1. Cor. 1.

30.

adoptari iumus a.

34 *Qua de causa appellas eum Dominum nostrum?*

Quia corpus & animam nostram a peccatis, non auro, nec argento, sed pretioso suo sanguine redimens, & ab omnipotestate Diaboli liberans, nos sibi proprios vindicavit b.

DOMINICA XIV.

35 *Quid credis cum dicis. Conceptus est per Spiritum Sanctum, natus ex Maria virgine?*

Quod ipse Filius Dei, qui est c, & permanet verus ac aternus Deus d, naturam verè humanam ex carne & sanguine virginis Mariæ e operatione Spiritus Sancti assumpsit f, vt simul sit verum semen Davidis g, fratribus suis per omnia similis h excepto peccato i.

36 *Quem fructum percipis ex sancta conceptione & nativitate Christi?*

Quod is noster sit Mediator k, & sua innocentia, ac perfecta sanctitate, mea peccata, in quibus conceptus sum, tegat, ne in conspectum Dei veniant l.

DOMINICA XV.

37 *Quid credis, cum dicis: Passus est?*

Eum toto quidem vitæ suæ tempore, quo in terris egit, præcipuè verò in ejus extremo, iram Dei adversus peccatum universi generis humani, corpo-

re & anima sustinuisse *m*, ut sua passio-
ne tanquam vnico sacrificio propitiato-
rio *n*, corpus & animam nostram ab æ-
terna damnatione liberaret, & nobis
gratiam Dei, iustitiam & vitam æter-
nam acquireret.

38 *Quid causa fuit cur sub iudice pi-
lato pateretur?*

Vt innocens coram iudice politico
damnatus o nos à seверо Dei iudicio,
quod omnes manebat, eximeret p.

39. *Est vero quiddam amplius, quod
affixus sit cruci, quàm si alio genere
mortis affectus esset?*

Sane amplius. Ex hac enim re sum-
certus, eum maledictionem, quæ mihi
incumbebat, in se recepisse: nam mors
crucis à Deo erat maledicta q.

DOMINICA. XVI.

40 *Cur necesse fuit, ut Christus ad
mortem vsque se demitteret?*

Propterea quod iustitiæ et veritati
Dei, & nullo alio pacto pro nostris pec-
catis potuit satisfieri, quam ipsa morte
Filij Dei s.

41. *Quare etiam sepultus est?*

Vt eo testatum faceret, se verè mor-
tuum esse r.

42 *At cum Christus pro nobis mortem
oppetierit, cur nobis quoq; est moriendū?*

Mors nostra non est pro peccatis no-

stris 29.

m 1. Per.

2. 24. C.

3. 18.

Esa. 53. 12

n 1. Io. 2. 3.

C 4. 10.

Rom. 3. 26.

o Luc. 23.

13. 14. 15.

Ioh. 19. 4.

Act. 3. 14.

p. Ps. 69. 5.

Esa. 53. 4.

C 5.

2. Cor. 5. 21

Gal. 3. 13.

14.

q Deut. 21.

23.

Gal. 3. 13.

r Gen. 2. 17

f Heb. 2. 9.

14. C 15.

Phil. 2. 8.

t Act. 13.

29.

Mat. 25.

60.

Luc. 23. 53

Ioh. 19. 38.

Act. 13.

stris satisfactio, sed peccati abolitio, & transitus in vitam æternam v.

Phil. 1. 23. 43. Quid prater ea capimus commodi ex sacrificio & morte Christi?

Rom. 5. 24. Quod virtute ejus mortis verus noster homo una cum eo crucifigitur, interimitur ac sepelitur x, ne pravae cupiditates & desideria carnis posthac in nobis regnent y, sed nos ipsos ei hostiam gratitudinis offeramus z.

x Rom. 6. 44 Cur additur, Descendit ad inferna?

6. 7. 8. Ut in summis doloribus & gravissimis tentationibus, me consolatione hac sustentem, quod Dominus meus Iesus

11. 12. & Christus inenarrabilibus animi sui angustiis, cruciatibus & terroribus in quos cum ante, tum maxime in cruce pendens, fuerit demersus, me ab angustiis & cruciatibus inferni liberavit a.

12. 1. DOMINICA XVII.

a Esa. 53. 45. Quid nobis prodest resurrectio Christi?

10. Primum, sua resurrectione mortem devicit, ut nos posset ejus justitiæ quam nobis sua morte pepererat participes

Mat. 27. 21. facere b. Deinde, nos jam quoque ejus

46. potentia ad novam vitam excitamur:

b 1. Cor. 15. c Postremo, resurrectio capitis nostri

16. 54. 55. Christi, nobis gloriosæ resurrectionis

Rom 4. 25 nostræ pignus est d.

1. Pet. 1. 3. 46. Quomodo intelligis illud, Ascendit

21. Quod

c Rom. 6. 4. ad cœlos?

Quod aspicientibus discipulis, Christus de terra in cœlum subleuatus est *e*, atque etiamnum nostra causa ibidem est *f*, & erit, donec redeat ad iudicandum vivos & mortuos *g*.

47 *An ergo Christus non est nobiscum usque ad finem mundi, quemadmodum promissit?*

Christus est verus Deus & verus homo *h*, itaque secundum naturam humanam, iam non est in terra *i*: At secundum diuinitatem suam, maiestatem, gratiam, & Spiritum, nullo vnquam tempore à nobis abest *k*.

48 *An vero isto pacto due nature in Christo non diuelluntur, si non sit natura humana vbicunque est diuina?*

Minime. Nam cum diuinitas comprehendendi non queat & omni loco præsens sit *l*: necessario consequitur, esse eam quidem extra naturam humanam, quam assumsit, sed nihilominus tamen esse in eadem, eique personaliter unitam permanere *m*.

Mat. 28. Eph 4.8.12. August. tract in Iohan. 30. l Act. 7.49. & 17. 28. Ier. 23.24. m Col. 2.9. Ioh. 3.13. & 11.15. Mat. 28.6.

DOMINICA XVIII.

49 *Quem fructum nobis adfert ascensio Christi in cœlum?*

Primum

e Act. 1.2.

Marc. 16.

20.

Luc. 24.5

f Heb. 14.

24. & 7.

25. et 9.11

Rom. 8.34

Ephes. 4.

10.

Col. 3.1.

g Act. 1.11

Mat. 24.

30.

h Mat. 28.

20.

i Mat. 26.

11.

Io. 16.28.

& 17.11.

Act. 3.21.

k Ioh. 14.

17. & 16.

13.

- Primum, quod in cœlo apud patrem
 1. *Ioh. 2. 1.* pro nobis intercedit *n.* Deinde, quod
 2. carnem nostram in cœlo habemus, vt
Rom. 8. 34. eo tanquam certo pignore confirme-
 3. *Ioh. 14. 2* mur, fore vt ipse qui caput nostrum est,
 4. *20. 17.* nos sua membra ad se extollat *o.* Ter-
 5. *Ephes. 2. 6.* tio, quod nobis suum Spiritum mutui
 6. *Ioh. 14. 16* pignoris loco mittit *p.* cuius efficacia,
 7. *et 16. 17.* non terrena, sed superna quærimus, vb;
 8. *Act. 2. 2.* ipse est ad dexteram Dei sedens *q.*
 9. *1. Cor. 1. 22* 50 *Cur additur,* Sedet ad dextram
 10. *2. Cor. 5. 5.* Dei?
 11. *q. Colless. 3.* Quia Christus ideo in cœlum ascendit,
 12. *1.* vt se ibi caput suæ Ecclesiæ declara-
 13. *Phil. 2. 14.* ret *r.* per quod Pater omnia gubernat *s.*
 14. *20.* DOMINICA XIX.
 15. *1. Eph. 1. 20* 51 *Quid nobis prodest hac gloria no-*
 16. *21, 22, 23* *stræ capitis Christi?*
 17. *25. 23.* Primum, quod per Spiritum sanctum
 18. *Col. 1. 18.* in nos sua membra, cœlestia dona ef-
 19. *1. Mat. 28.* fundit *s.* Deinde, quod nos sua poten-
 20. *18. Ioh. 5.* tia contra omnes hostes protegit ac de-
 21. *22, 23.* fendit *t.*
 22. *5 Eph. 1. 4* 52 *Quid te consolatur reditus Christi*
 23. *10.* *ad iudicandum vivos & mortuos?*
 24. *t. Ps. 2. 9.* Quod in omnibus miserijs & perse-
 25. *et 110. 1. 2* cutionibus, erecto capite, eundem il-
 26. *Ioh. 10. 28.* lum quise prius pro me iudicio Dei sta-
 27. *29.* tuit, & maledictionem omnem à me
 28. *Ephes. 4. 8.* abstulit, iudicem è cœlo expecto *v.* qui
 29. *1. Luc. 21. 28 Rom. 8. 23, 33. Phil. 3. 20. Tit. 2. 13.*

omnes

omnes suos & meos hostes in æternas
pœnas abiiciat x, me vero cum omni-
bus electis ad se in cœlestia gaudia, &
sempernam gloriam traducat y.

De Spiritu Sancto.

DOMINICA XX.

33 Quid credis de Spiritu Sancto?

Primum, quod sit verus & coæternus
Deus, cum æterno Patre & Filio z. De-
inde, quod mihi quoque datus sit a, vt
me per veram fidem Christi & omnium
ejus beneficiorum participem faciat b,
me consoletur, & mecum in æternum
maneant c.

DOMINICA XXI.

34. Quid credis de sancta & Catholi- ca Christi Ecclesia?

Credo filium Dei d, ab initio mundi
ad finem vsque e, sibi ex vniverſo gene-
re humano f, cœtum ad vitam æternam
electum g per Spiritum suum & verbum
h, in vera fide consentientem i colligere,
tueri ac servare k, meque vivum ejus

g Rom. 8. 29. 30. Eph. 1. 10. 11. 12. 13. 1. Pet. 1. 20.
h Esa. 59. 21. Rom. 1. 16. & 10. 14. 17. Ephes. 5.
26. i Act. 2. 46. Ephes. 4. 3. 4. 5. k Mat. 16. 18. Ioh.
10. 28. 29. 30.

x 2. Theſ.
1. 6. 7.

1. Theſ. 4.
16.

Mat. 25. 41

y Mat. 25.
34.

z Gen. 1. 2

Esa. 48. 16

1. Cor. 3.

16. et 6. 19

Act. 5. 3. 4.

a Mat. 28.

19. 2. Cor.

1. 21. 22.

b Gal. 3. 14

c Act. 9. 31

1. Pet. 1. 2.

1. Cor. 6. 17

d Ioh. 10.

11.

e psal. 71.

18. 1. Cor.

11. 26.

f Gen. 26.

4.

Cœtus

17. *Ioh.* 3. cœtus membrum esse *l*, et perpetuo
21. mansurum *m*.

2. *Co.* 13. 5. 55 Quid sibi vult communio Sancto-
rum?

19. Primum, quod vniverſi & ſinguli
Cor. 1. 8. 9. credentes, Chriſti & omnium ejus bo-
Rom. 8. 35 norum tanquam ipſius membra com-
36. 37. munionem habeant *n*. Deinde, quod
11. *Ioh.* 1. 3 ſinguli, quæ acceperunt dona in com-
Rom. 8. 32 mune commodum & vniverſorum ſa-
1. *Cor.* 12. lutem promptè & alacriter conferre de-
13. 21. beant *o*.

1. *Cor.* 6. 17. 55. Quid credis de remiſſione pecca-
1. *Cor.* 13. torum?

5. *Phil.* 2. Deum propter ſatisfactionem Chri-
4 5. 6. ſti peccatorum peccatorum, atque illius
p. 1. *Ioh.* 2. 2 etiam pravitatis cum qua mihi per om-
2 *Cor.* 5. nem vitam pugnandum eſt *q*, memo-
19. 21. riam omnem depoſuiſſe, & me iuſtiti-
9 *Ier.* 31. Chriſti gratis donare, ne vnquam in
34 iudicium veniam *r*.

Pſalm. 103. 3. 10. 12. *Rom.* 7. 24. 25. *Rom.* 1. 2. 3.
1. *Ioh.* 3. 18.

DOMINICA XXII.

57 Quid te conſolatur reſurrectio
carnis?

Quod non tantum anima mea, poſt-
quam è corpore exceſſerit, è veſtigio ad
[*Luc.* 23. Chriſtum ſuum caput aſſumetur *f*: ve-
43. rum quod hæc quoque caro mea, po-
Phil. 1. 23. tentia Chriſti excitata, ruruſus animæ
meæ

meæ uniatur, & glorioso corpori Christi conformabitur *s.*

58 *Quam consolationem capis ex articulo de vita æternæ?*

Quod, quoniam in præsentia vitæ æternæ initia in meo corde perſentisco *u.* futurum sit, ut post hanc vitam plena perfectæque beatitudine potiar, in qua Deum in æternum celebrem: quam quidem beatitudinem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec ullus homo cogitatione comprehendit *x.*

DOMINICA XXIII.

59 *At cum hac omnia credis, quid utilitatis inde ad te redit?*

Quod in Christo justus sum coram Deo, & hæres vitæ æternæ *y.*

60 *Quomodo iustus es coram Deo?*

Sola fide in Iesum Christum *z.* adeo ut licet me mea conscientia accuset, quod adversus omnia mandata Dei graviter peccaverim, nec ullum eorum servaverim *a.* adhæc etiamnum ad omne malum propensus sim *b.*: nihilominus tamen (modo hæc beneficia vera animi fiducia amplectar *c.*) sine ullo meo merito *d.* ex mera Dei misericordia *e.* mihi perfecta satisfactio *f.* justitia

c Rom. 3. 24. *Ioh.* 3. 18. *d* Tit. 3. 5. *Deut.* 9. 10. *Ezec.* 36. 22. *e* Rom. 3. 24. *Eph.* 2. 8. *f* 1. *Ioh.* 2. 2.

B

&

t 1 Cor. 2. 5.

52. 54.

Ioh. 19. 25.

16.

1 Ioh. 3. 2.

u 2 Cor. 5.

2, 3.

x 1 Cor. 3.

9.

Ioh. 17. 3.

y Hab. 2. 4.

Rom. 1. 17.

Ioh. 3. 31.

z Rom. 3.

21. 22. 23.

5. 1. 2.

Gal. 2. 16.

Eph. 2. 8.

9.

Phil. 3. 9.

a Rom. 3.

9. 10.

b Rom. 7.

23.

e 1 Ioh. 2. 1 & sanctitas Christi e imputetur ac do-
 i Rom. 4. netur f, perinde ac si nec vllum ipse
 4. 5. peccatum admissem, nec vlla mihi la-
 2. Cor. 5. bes inhæreret: imo vero quasi eam
 19. obedientiam, quam pro me Christus
 g 2 Cor. 5. præstitit, ipse perfecte præstitissem g.
 21. 61 Cur sola fide te iustum esse affirmas?
 Rom. 3. 22. Non quod dignitate meæ fidei Deo
 Ioh. 3. 18. placeam. sed quod sola satisfactio, ju-
 h 1 Cor. stitia & sanctitas Christi, mea iustitia
 1. 30. & sit coram Deo h: Ego vero eam non a-
 2. 2. lia ratione, quam fide amplecti, & mihi
 i 1 Ioh. 5 applicare queam i.

DOMINICA XXIV.

62 Cur nostra bona opera non pos-
 sunt esse iustitia, vel pars aliqua iu-
 stitia coram Deo?

Propterea quod oporteat eam iusti-
 tiam, quæ in iudicio Dei constat, per-
 fecte absolutam esse, & omni ex parte
 divinæ legi congruentem k: Nostra
 vero etiam præstantissima quæq; ope-
 ra in hac vita sint imperfecta, atque
 adeo peccatis inquinata l.

l Esa. 64. 6 63 Quomodo bona opera nostra nihil
 m Luc. 17. promerentur, cum Deus in presenti, &
 10. in futura vita mercedem pro his se
 daturam promittat?

Merces ea non datur ex merito, sed
 ex gratia m.

64 An autem hæc doctrina non reddat
 homi-

homines securos ac profanos?

n Mat. 7.

Non: neque enim fieri potest, quin

18.

ij qui Christo per fidem insiti sunt, fru-

Ioh. 14. 5.

ctus proferant gratitudinis n.

De Sacramentis

DOMINICA XXV

65 Quoniam igitur sola fides nos Christi atque omnium ejus beneficiorum participes facit: unde hac fides proficiscitur?

o Eph. 2. 8

o 23.

Ioh. 8. 5.

Phil. 1. 29.

p Mat. 28.

19. 20.

1 Pet. 1.

22. 23.

q Gen. 17.

11.

Rom. 4. 11.

Deut. 30. 6

Levit. 6.

25.

Heb. 9. 7, 8.

9. 24.

Ezec. 20.

A Spiritu Sancto o, qui eam per prædicationem Evangelij in nostris cordibus accendit, & per vsum Sacramentorum confirmat p.

66 Quid sunt Sacramenta?

Sunt sacra, & in oculos incurrentia signa ac sigilla, ob eam causam à Deo instituta, ut per ea nobis promissionem Evangelij magis declaret & obsignet: quod scilicet non vniversis tantum, verum etiam singulis credentibus propter vnicum illud Christi sacrificium in cruce peractum, gratis donet remissionem peccatorum, & vitam æternam q.

67 Num vtraq; igitur, et verbum et Sacramenta eo spectant, ut fidem nostrā ad sacrificium Christi in cruce peractū tanquam ad vnicum nostræ salutis fundamentum deducant?

12

1 Sam. 17

36.

Esa. 6. 6, 7

o 54. 9.

Ita est. Nam Spiritus Sanctus docet Evangelio, & confirmat Sacramentis, omnem nostram salutem positam esse in vnico sacrificio Christi, pro nobis in cruce oblato r.

r Rom 6 3

Gal. 3. 27

68 Quot Sacramenta instituit Christus in nouo fœdere?

Duo; Baptismum, & sacram Cœnam.

De Baptismo.

DOMINICA XXVI.

69 Qua ratione in Baptismo admone-
ris & confirmaris, te vnici illius sacri-
ficij Christi participem esse?

Quod Christus æternum aquæ lava-
crum mandauit s, addita hac promissio-
ne t, me non minus certo, ipsius sangui-
ne & Spiritu à sordibus animæ, hoc est,
ab omnibus meis peccatis lavari: quàm
aqua extrinsecus ablutus sum u, qua
sordes corporis expurgari solent.

i Mat. 28.

i 3.

Act. 2. 38.

t Mat. 3. 11

Mar. 16. 16

Rom. 6. 3.

u Mar. 1. 3.

Luc. 3. 3.

x Heb. 12.

24.

1. Pet. 1. 2.

Apoc. 1. 5.

q 22. 14.

Zach. 13. 1

Ezer. 36.

25.

70 Quid est sanguine, & Spiritu
Christi ablui?

Est accipere à Deo remissionem pec-
catorum gratis, propter sanguinem
Christi, quem is pro nobis in suo sacri-
ficio in cruce profudit x: Deinde etiam
per Spiritum Sanctum renovari, &
ipso sanctificante membrum Christi
fieri, quo magis ac magis peccatis mori-
amur,

amur, & sancte inculpateq; vivamus y. *Ioh. 1. 33*

71 Vbi promissit Christus, se nos tam *3. 5.*
certo sanguine et Spiritu suo abluturū,
quā aqua Baptismi abluti sumus? *1. Cor. 6.*
11. et 12.

In institutione Baptismi, cujus
hæc sunt verba: *Ite & docete om-*
nes gentes, baptizātes eos in no-
mine Patris, & Filii, & Spiritus
Sancti z: Qui crediderit et bapti-
zatus fuerit, servabitur: qui non
crediderit, condemnabitur a. Hæc
promissio repetitur, cū Scriptura
Baptismum nominat lavacrum
regenerationis b, & ablutionem
peccatorum c. *13.*
Rom. 6. 4.
Col. 2. 12.
z. Mat. 28.
19.
a. Mar. 16.
16.
b. Tit. 3. 5.
c. Act. 22.
16.

DOMINICA XXVII.

72 Estne ergo externus Baptismus a-
qua ipsa peccatorum ablutio.

Non est d: Nam solus sanguis Iesu d *Matt. 3.*
Christi purgat nos ab omni peccato e. *11.*

73 Cur ergo Spiritus Sanctus Baptis-
mum appellat lavacrum regenerationis,
& ablutionem peccatorum? *1. Pet. 3.*
21.
Eph. 5. 26.

Deus non sine gravi causa sic loqui-
tur, videlicet non solum ut nos doceat,
quemadmodum sordes corporis aqua
purgantur, sic peccata nostra sanguine
& Spiritu Christi expiari f: verum f *Apoc. 1.*

B 3 multo *s. et 7. 14*

- f Apoc. 1. 3. multo magis, ut nobis hoc divino sym-
 bolo ac pignore certum faciat, nos non
 7. 14. minus vere à peccatis nostris interna
 g Cor. 6. 11 lotione ablui, quam externe & visibili
 h Mar. 16. aqua abluti sumus g.
 16.
 Gal. 3. 17. 74 *Suntne etiam infantes bapti-*
 18. *zandi?*
 i Gen. 17. Omnino: Nam cum æquè ac adulti
 7. ad fœdus & Ecclesiã Dei pertineant h,
 k Mat. 19. cumque eis per sanguinem Christi te-
 14. missio peccatorum k, & Spiritus San-
 l Luc. 1. ctus fidei effector, non minus quam a-
 14. 15. dultis promittatur l: per Baptismum
 Psal. 22. Ecclesiæ Dei inserendi sunt, & ab infi-
 21. delium liberis discernendi m, itidem ut
 Esa. 44. 1. in veteri fœdere per circumcisionem fie-
 1. 3. bat n, cui in novo fœdere substitutus
 Act. 4. 39. est Baptismus o.
 m Act. 10.

47.

n Gen. 17.

14.

o C. l. 2.

11, 12, 13.

p Mat. 26.

25, 27, 28.

Mar. 14.

22, 23, 24.

Luc. 22.

19. 20.

1. Cor. 10. 16, 17.

7. 11. 23. 24. 25.

7. 12. 13.

De Cœna Domini.

DOMINICA XXVIII

- 75 *Qua ratione in Cœna Domini admo-*
neris & confirmaris, te vnici illius sacri-
ficij Christi in cruce oblatis, atque omni-
um eius bonorum participem esse?
 Quod Christus me atque omnes fi-
 deles de hoc fracto pane edere, & de
 poculo distributo bibere iussit, in sui
 memoriam, addita hac promissione p.
 1. Cor. 10. 16, 17. 7. 11. 23. 24. 25. 7. 12. 13.

Primum,

Primum, corpus suum non minus certo pro me in cruce oblatum ac fractum, & sanguinem suum pro me fustum esse; quam oculis cerno, panem Domini mihi frangi, & poculum mihi communicari. Deinde, animam meam non minus certo ipsius corpore, quod pro nobis crucifixum, & sanguine, qui pro nobis fustus est, ad vitam æternam ab ipso pasci: quam panem & vinum, symbola corporis & sanguinis Domini è manu ministri accepta, ore corporis percipio.

76 Quid est crucifixum corpus Christi edere, & fustum ejus sanguinem bibere?

Est non tantum totam passionem & mortem Christi, certa animi fiducia amplecti, ac per id remissionem peccatorum & vitam æternam adipisci; sed etiam per Spiritum Sanctum, qui simul in Christo & in nobis habitat, ita sacrosancto ejus corpori magis ac magis uniri, ut quamvis ipse in cælo sit, nos vero in terra simus, nihilominus tamen caro simus de carne ejus, & os de ossibus ejus. Utque omnia corporis membra ab una anima, sic nos vno eodemque Spiritu vivificemur & gubernemur.

77 Quo loco promissit Christus, se credentibus tam certo corpus & sanguinem

B. 4.

suum

q. Joh. 6.

35. 40. 47.

48. 50. 51.

53. 54.

1 Joh. 6. 55.

56.

1 Act. 3. 21.

Act. 1. 9.

2. Cor. 1. 26.

1 Eph. 5. 29.

30. 32.

1 Cor. 6.

15. 17. 19.

1. Joh. 3. 24.

et 4. 13.

Eph. 3. 17.

v Joh. 14.

23.

Joh. 6. 56.

57. 58.

et 15. 1.

2. 3. 4. 5. 6.

Eph. 4. 15.

16.

suum sic edendum & bibendum datu-
rum, quàm fractum hunc panem edunt,
& poculum hoc bibunt?

In institutione cœna, cuius hæc sunt
verba *:

* 1. Cor. 11

3. &c.

Mat. 26.

26. &c.

Mar. 14.

22. &c.

Luc. 22. 19.

&c.

Heb. 9. 20.

Dominus noster Iesus Christus,
ea nocte qua proditus est, accepit
panem: & gratijs actis, fregit
ac dixit: Accipite, hoc est cor-
pus meum, quod pro vobis fran-
gitur: hoc facite in mei recorda-
tionem. Idem & poculum post-
quam cœnassent, dicens: Hoc po-
culum est novum fœdus per me-
um sanguinem; Hoc facite, quo-
tiescunque biberitis in mei re-
cordationem. Quotiescunque
enim ederitis panem hunc, &
poculum hoc biberitis, mortem
Domini annunciate, donec ve-
nerit. Hæc promissio à Paulo
repetitur, cum inquit: Pocu-
lum gratiarum Actionis, quo
gratias agimus, nonne communio
est sanguinis Christi? Panis
quem frangimus, nonne com-
munio

munio est corporis Christi? quoniam unus panis, unum corpus multi sumus x. Nam x 1. Cor. omnes unius panis participes sumus. 10. 16. 17.

78 Num ergo panis & vinum sunt ipsum corpus & sanguis Christi?

Nequaquam: Verum ut aqua baptismi in sanguinem Christi non convertitur, nec est ipsa peccatorum ablutio, sed symbolum tantum ac pignus earum rerum, quæ nobis in Baptismo obligantur: ita nec panis cœnæ Dominicæ, est ipsum corpus Christi y, quamquam pro ratione Sacramentorum, & visitata Spiritui sancto de his loquendi forma z, panis, Christi corpus appellatur.

79. Cur ergo Christus panem appellat suum corpus, calicem vero suum sanguinem, seu novum fœdus per suum sanguinem: Paulus item panem & vinum communionem corporis & sanguinis Christi.

Christus non sine gravi causa sic loquitur: videlicet, non solum ut nos doceat, quemadmodum panis & vinum corporis vitam sustentant; sic etiam

y Mat. 16.

29.

Marc. 14.

24.

1. Cor. 10.

16. 17.

1. Cor. 11.

26. 27. 28.

z Gen. 17

17. 14. 19.

Exod. 12.

27. 43. 58.

& 13. 9.

Act. 7. 8.

Exod. 24.

8. et 26.

39.

Leuit. 16.

10. et 7. 11.

21. 1. Cor.

10. 1. 2. 3. 4.

sacrificium suum corpus & effusum su-
 um sanguinem, vere esse animæ nostræ
 cibum ac potum, quo ad vitam æternam
 nutriatur; Verum multo magis, ut hoc
 visibili signo ac pignore nobis certum
 faciat, nos non minus vere corporis &
 sanguinis sui per operationem Spiritus
 sancti, participes esse, quam sacra ista
 symbola, in ejus memoriam, ore corpo-
 ris percipimus; Tum etiam, quod e-
 jus passio & obedientia, tam certo no-
 stra sit, quam si ipsaet pro nostris pec-
 catis pœnas dedissemus, & Deo satis-
 fecissemus.

DOMINICA XXX.

80. *Quid interest inter cœnam Domini,
 & Missam Papisticam?*

Cœnam Domini nobis testatur, nos
 perfectam remissionem omnium no-
 strorum peccatorum habere, propter
 unicum illud Christi sacrificium quod
 ipsemet semel in cruce peregit: Tum
 etiam nos per Spiritum Sanctum inseri
 Christo, qui jam secundum naturam
 suam humanam, tantum in cœlis est ad
 dexteram Patris, ibique vult à nobis
 adorari.

1. *Cor.* 6. 17. et 10.
 16. & 12. 13. e. *Heb.* 13. & 8. 1. f. *Job.* 4. 21. 22. 23.
 & 20. 17. *Luc.* 24. 52. *Act.* 7. 55. 56. *Colos.* 3. 1. *Phil.*
 3. 20. 1. *Thes.* 1. 10.

In Missa autem negatur, vivos & mortuos habere remissionem peccatorum propter vnicam Christi passionem nisi etiamnum quotidie Christus pro ipsis à Sacrificulis offeratur. Tum etiam docetur Christum Corporaliter sub speciebus Panis & Vini esse, ideoque in illis adorandum esse *g*. Atque ita ipsum Missæ fundamentum, nihil aliud est, quam abnegatio vnici illius sacrificij & passionis Iesu Christi *h*, & execranda idololatria.

*g in Canone Missæ.
Item de consecr. dist. 2.
h Heb. 9.*

81 Quibus accedendum est ad mensam Domini?

¶ 10.

Tantum ijs, qui verè dolent, se suis peccatis Deum offendisse: Confidunt autem sibi ea propter Christum remissa esse, & qui reliquas habent infirmitates, eas passione, & morte illius obreatas esse, quique desiderant magis ac magis in fide & integritate vitæ proficere. Hypocritæ autem, & qui non verè resipiscunt, damnationem sibi edunt & bibunt.

i 1. Cor. 10.

82 Suntne illi etiam ad hanc cœnam admittendi, qui confessione & vitæ infideles & impios esse declarant?

*21 ¶ 11.
28. ¶ c.
k 1. Cor. 11*

Neguaquam. Nam eo pacto fœdus Dei profanatur, & ira Dei in vniversum cœtum concitatur *k*. Quocirca Ecclesiæ, ex præscripto Christi & Apostolorum.

*20. 34.
Esa. 1. 11.
¶ 66. 3.
Ier. 7. 21.
rum. p. 59. 16.*

rum, hos, clavibus regni cœlorum v-
tens, à Cœna arcere debet, quoad res-
puerint, & mores mutaverint.

DOMINICA XXXI.

83. *Quid sunt claves regni cœlorum?*

Prædication Evangelij, & Ecclesia-
stica disciplina, quibus cœlum creden-
tibus aperitur: infidelibus autem clau-
ditur l.

1 Mat. 16.

10. et 18.

18.

84. *Quo pacto aperitur et clauditur
regnum cœlorum in prædicatione Evan-
gelij?*

Cum ex mandato Christi credenti-
bus vniversis & singulis, publicè an-
nunciatur, omnia peccata ipsis divini-
tus propter meritum Christi condona-
ti, quoties promissionem Evangelij
vera fide amplectantur: Contrà vero
omnibus infidelibus & hypocritis de-
nunciatur, tantisper ipsis iram Dei &
æternam condemnationem incumbere,
dum in suis sceleribus perseverant m,
secundum quod Evangelij testimoni-
um, Deus tam in præfenti, quam in
futura vita iudicaturus est.

m Joh. 20.

21. 22. 23.

Mat. 16.

10.

85. *Quo pacto clauditur et aperitur
regnum cœlorum per disciplinam Eccle-
siasticam?*

Cum ex mandato Christi, ij qui no-
mine quidem sunt Christiani, verum
doctrina aut vita se ostendunt à Chri-
sto

sto alienos *n*, postquam aliquoties frat-
terne admoniti, ab erroribus aut flagi-
tijs discedere nolunt, Ecclesiæ indican-
tur, aut ijs, qui ab Ecclesia ad eam rem
sunt constituti. Ac si ne horum quidem
admonitioni pareant: ab ijsdem inter-
dictione sacramentorum, ex coetu Ec-
clesiæ, & ab ipso Deo, et regno Chri-
sti excluduntur: ac rursus, si emenda-
tionem profiteantur, & reipsa decla-
rent: tanquam Christi & Ecclesiæ mem-
bra recipiantur *o*.

n *Rom.* 12.

7. 8.

1. *Cor.* 12.

28.

1. *Tim.* 5.

17.

1. *Cor.* 5. 40.2. *Cor.* 2. 6.O *Mat.* 18

15. 16. 17.

18.

1. *Cor.* 5. 3. 2. *Thess.* 3. 14. 15. 2. *Ioh.* 2. 10. 11. 2. *Cor.*
2. 6. 7. 10. 11.

TERTIA PARS

De Gratitudine.

DOMINICA XXXII.

Quæst. 86.

Cum ab omnibus peccatis et miserijs,
sine ullo nostro merito, sola Dei mi-
sericordia propter Christum libera-
simus, quid est cur bona opera facia-
mus?

p *Rom.* 6.

13. et 12.

Quia postquam nos Christus suo
sanguine redimit, renovat nos quoque
suo Spiritu ad imaginem sui, ut tantis
beneficijs affecti, in omni vita nos er-
ga Deum gratos declaremus *p*, & ipse *q*
per nos celebretur *q*. Deinde, ut nos

1. 2.

1. *Pet.* 2. 5

9. 10.

1. *Cor.* 6. 20*q* *Mat.* 5.

16.

quoque 1. *Pet.* 2. 12.

quoque ex fructibus, de sua quisque
 inde certum sumus. Postremo, ut vitæ no-
 stræ integritate alios Christo lucrificamus.

87 Non possunt igitur illi servari, qui
 ingrati, & in peccatis secum persistentes,
 à sua pravitate ad Deum non conver-
 tuntur.

Nulla modo. Nam, ut Scriptura te-
 statur, nec impudici, nec idololatræ,
 nec adulteri, nec fures, nec avari, nec
 ebriosi, nec convitiatores, nec raptors,
 hæreditatem regni Dei consequen-
 tur.

DOMINICA XXXIII.

88 Quibus precibus constat conversio
 hominis ad Deum?

Mortificatione veteris, & vivifica-
 tione novi hominis.

89. Quid est mortificatio veteris ho-
 minis?

Vere & ex animo dolere, quod pec-
 catistuis Deum offenderis, eaque ma-
 gis ac magis odisse & fugere.

90 Quid est vivificatio novi hominis?

Vera lætitia in Deo per Christum,
 & serium ac promptum studium institu-
 endi vitam ex voluntate Dei, omniaque
 bona opera exercendi.

Rom. 5. 1. & 14. 17. Eja. 57. 15. 2. Rom. 6. 10
 Gal. 2. 20.

91 *Quæ sunt bona opera?*

Tantum ea, quæ ex vera fide a se-
cundum legem Dei fiunt *b*, & ad ejus
solum gloriam referuntur *c*: Non ea au-
tem, quæ à nobis opinione recte con-
ficta, aut ab hominibus tradita sunt *d*
6. 17. c. 1. Cor. 10. 31. d. Deut. 12. 32. Ezech. 20.
18. 19. Esai. 29. 13. Mat. 15. 9.

a Rom. 14.
29.

b 1. Sam.
15. 22.

Eph. 2. 10

Ezech. 20.

92 *Quæ est lex Dei?*

Loquutus est Deus omnia ver-
ba hæc.

c Exod. 20.

Deut. 5. 6.

Primum Præceptum.

Ego sum Dominus Deus tuus,
qui eduxi te ex Ægypto, domo
servitutis; non habebis Deos alie-
nos in conspectu meo.

2. Ne sculpas tibi simulacrum,
nec ullam imaginem effingas eo-
rum, quæ aut supra sunt in cælo,
aut infra in terra, aut in aquis
sub terra: neque incurves te illis,
neque colas ea, Ego enim sum Do-
minus Deus tuus fortis, zelotes,
vindicans peccata patrum in fili-
is, idque in tertia & quarta pro-
genie

genie eorum qui oderunt me: & misericordia utens in millesimam eorum, qui diligunt me, & observant precepta mea.

3. Ne usurpes nomen Domini Dei tui temerè. Neque enim Dominus dimittet eum impunitum, qui nomen ejus vanè usurpaverit.

4. Memento ut diem Sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum. At septimo die Sabbathum erit Domino Deo tuo. Nec facies ullum opus, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec servus tuus, nec ancilla tua, nec jumentum tuum, nec advena qui est intra portas tuas. Nam sex diebus fecit Deus cælum, terram, mare, & quaecunque in iis sunt, & requievit die septimo, ideoque benedixit diei Sabbathi, & sanctificavit eum.

5. Honora

5. Honora patrem tuum & matrem tuam, ut diu vivas in terra, quam tibi Dominus Deus tuus daturus est.

6. Non occides.

7. Non committes adulterium.

8. Non furaberis.

9. Non dices contra proximum tuum falsum testimonium.

11. Non concupisces domum proximi tui, nec concupisces uxorem proximi tui, nec servum eius, nec ancillam, nec bovem, nec asinum, nec quicquam eorum, quæ sunt proximi tui.

DOMINICA XXXIV.

93 Quomodo dividuntur hæc præcepta?

In duas tabulas. scilicet quarum prior quatuor præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum geramus: posterior, sex præceptis, quæ officia proximo debeamus.

94 Quid postulat Deus in primo præcepto?

Vt, quam mihi chara est salus animæ meæ, tam studiose vitæ & fugiam omnem idololatriam, magiam, incantationem, superstitionem, invocationem

Exod. 34.

28.

Deut. 4.

et 10. 3.

Mat. 22.

37. 38.

h. 1. Co. 39.

r. 6.

9. 10. et 10.

7. 14.

1. Le.

11. 19.

De.

ut. 18.

11.

Mat. 4.

10.

Ap. 19. 10.

et 22 8. 9.

1 Iob. 37. 3.

m Ier. 17.

5.

n 1. Pet. 5.

5. 6.

o Heb. 10.

36.

Col. 1. 11.

Rom. 5. 3. 4

1. Cor. 11.

10. Phil. 2.

14.

p Ps. 104.

27. 28. 29.

30.

Esa 45. 7.

Iac. 1. 17.

q Deut. 6.

5.

Mat. 22.

37.

r Deut. 6. 2

Ps. 111. 10.

Prov. 1 7. & 9 10.

Mat. 10. 28.

Mat. 4. 10. Deut. 10. 20. 1 Mer. 5. 29. 30 et 10. 37.

Act. 5. 29 v Eph. 5. 8. 1. P. Gal. 16. 26. Phil. 3. 19.

Gal. 4 8. Eph. 2. 12. 1. Iob. 2. 23. 2 Iob. 1. 9. Iob. 5.

23. 5 Deut. 4. 11. Esa 40 18 y 1 Sam. 15. 23.

nem sanctorum, aut cæterarum creatur-
rarum k: vnicum autem & verum De-
um rectè agnoscam l, ipsi soli fidam m,
summa humilitate, n & patientia me illi
subjiciam o ab eo solo omnia bona ex-
pectem p, denique intimo cordis affe-
ctu ipsum aniem q reveream r, venerer s,
adeo vt omnibus potius creaturis re-
nunciem, quam vt vel minimum con-
tra ejus voluntatem committam t.

95. Quid est idololatria?

Est loco vnius Dei, aut præter vnum
illum & verum Deum, qui se in suo
verbo patefecit, aliud quippiam fingere
aut habere in quo spem reponas v.

DOMINICA XXXV.

96. Quid postulat secundum præceptum?

Ne Deum vlla imagine aut figura
exprimamus x, neve vlla alia ratione
eum colamus, quam qua se in suo ver-
bo coli præcepit y.

97. An nulle ergo prorsus fingenda sunt imagines aut simulacra?

Deus nec vlla ratione effingi debet,
nec potest. Creaturas autem, etsi ex-

primere quidem licet: vetat tamen

Ps. 111. 10. Prov. 1 7. & 9 10. Mat. 10. 28.

Mat. 4. 10. Deut. 10. 20. 1 Mer. 5. 29. 30 et 10. 37.

Act. 5. 29 v Eph. 5. 8. 1. P. Gal. 16. 26. Phil. 3. 19.

Gal. 4 8. Eph. 2. 12. 1. Iob. 2. 23. 2 Iob. 1. 9. Iob. 5.

23. 5 Deut. 4. 11. Esa 40 18 y 1 Sam. 15. 23.

Deus

Deus earum imagines fingi, aut haberi,
quo vel ipsas, vel Deum per ipsas cola-
mus, aut honoremus *a*.

98 *An autem in templis imagines to-
lerari non possunt, quæ pro libris sint im-
perita multitudini?*

Minimè: neque enim decet nos sa-
pientiores esse Deo, qui suam Ecclesiam
non mutis simulachris *b*: sed viva præ-
dicatione verbi sui vult erudiri *c*.

DOMINICA XXXVI.

99 *Quid sancit Deus tertio^o precepto?*

Vt non solum execrando aut peje-
rando *d*, verum etiam temere jurando *e*,
nomen Dei contumeliosè, aut irreve-
renter ne usurpemus: neve tacendo aut
connivendo, horrendis istis sceleribus
communicemus: sed sacrosancto, Dei
nomine non nisi summa cum religione
& veneratione utamur *f*, ut vera & con-
stanti confessione *g*, invocatione *h*,
omnibus denique verbis, & actionibus
nostris ipse celebretur.

100 *Estne igitur adeo grave peccatū,
jurando, aut dira imprecando, nomen
Dei temere, ut Deus etiam ijs succenseat,
qui, quantum in se est, illud non prohi-
bent aut impediunt.*

g Mat. 10. 32. *h* 1. Tim. 2. 8. *i* Rom. 2. 24. *1* Tim.
6. 1. Col. 3. 16.

a Exod. 23.

24. et 34.

13.

Num. 33.

51. et 52.

Deut. 7. 5.

et 22. 3.

et 16. 22.

2. Reg. 18.

4.

b Jer. 10. 8.

Hab. 2. 18.

19.

c 2. Tim. 3.

16. 17.

1. Pet. 1.

19.

d Leu. 24.

11. &c.

Leu. 19.

12.

e Mat. 5.

37.

Iacob. 5.

12.

f Esa. 45.

23.

k *Zen.* 5. 1. Certe gravissimum ē: Neque enim
 l *Leu.* 24. vllum est peccatum majus, aut quod
 15. 16. Deum gravius offendat, quam sacri ipsi-
 m *Deut.* 6. us nominis contumelia. Quocirca etiā
 13. & 10. id scelus morte mulctari voluit l.

DOMINICA XXXVII.

Esa. 48. 1. 101 *Potestne quis etiam pie per no-*
Heb. 6. 16. *men Dei jurare?*

n *Gen.* 21. Potest: cum vel Magistratus id exi-
 24. & 31. git, vel alioqui necessitas, hoc pacto fi-
 53. dem firmari, & veritatem stabiliri po-
 105. 9 15. stulat: quo & gloria Dei illustretur, &
 et 19. aliorum saluti consulatur. Nam ejus
 1 *Sam.* 24. generis iusiurandum verbo Dei sancit-
 23. ur m: ideoque etiam à sanctis in veteri
 2 *Sam.* 3. & novo fœdere, recte est usurpatum n.

102 *Estne licitum iurare per Sanctos,*
aut alias creaturas?

1 *Reg.* 1. Non: Nam legitimum iuramentum
 29. est invocatio Dei, qua petitur, vt is tan-
Rom. 1. 9. quam vnicus cordium inspector, testi-
 o 2 *Cor.* 1. monium det veritati, & iurante impu-
 23. niat, si sciens fallat o. Porro hic homines
 p *Mat.* 5. 3. nulli creaturæ convenit p.

DOMINICA XXXVIII.

12. 103 *Quid precipit Deus in quarto*
 q *Tit.* 1. 5. *præcepto?*

1 *Tim.* 2. 4. Primum, vt Ministerrum Evangelij,
 13. et 5. & Scholæ conseruentur q: vtque ego
 17. 1 *Cor.* 9. 11. 13. 14. 2 *Tim.* 2. 2. 3. 15.
 1 *Tim.* 4. 13. et 5. 17.

cum aliis, tum præcipue festis diebus, r *Psal. 68.*
 studiosè cœtus divinos frequentem r, 27. 40. 10.
 verbum Dei diligenter audiam s, vtar 11.
 sacramentis t, precibus publicis meas *Act. 2. 42.*
 quoque preces adjungam u, pro facul- 46.
 tatibus aliquid conferam in pauperes v. *11. Cor. 14.*
 Deinde, vt in omni vita à pravis actio- 19. 29. 31.
 nibus vacem, Domino concedens, vt t *1 Cor. 13.*
 per Spiritum Sanctum in me suum opus 33.
 faciat, atque ita sempiternum illud Sab- u *1 Tim. 2.*
 bathum in hac vita exordiar y. 1. 2. 3. 8. 9.

DOMINICA XXXIX.

104 *Quid nobis injunxit Deus in quinto præcepto.*

Vt parentibus, atque adeo omnibus, *16. 2.*
 qui nobis præsunt, debitum honorem, y *Esa. 66.*
 amorem & fidem præstemus, nosque 23.
 ipsorum fidelibus præceptis & castiga- z *Eph. 6. 1.*
 tionibus ea, qua par est, obedientia 2. 5.
 submittamus z: Tum etiam vt eorum *Col. 3. 18.*
 vitia & mores nostra patientia tolere- 20. 22. 23.
 mus a, illud semper cogitantes, Deum 24.
 nos illorum manu velle ducere ac re- *Eph. 5. 22.*
 gere b. *Prov. 1. 8.*

DOMINICA XL.

105 *Quid flagitat Deus in sexto præcepto*

Vt proximum neque cogitatione, *Exod. 21.*
 17. *Rom. 13. 1. 3. Prov. 23. 22. Gen. 9. 25. 2. Per.*
 2. 18. b *Eph. 6. 4. 9. Col. 3. 19. 21. Rom. 13.*
 2. *Mat. 22. 21.*

neque

c Mat. 5.

21. 22.

Gen. 9. 6.

Mat. 26.

52.

d Eph. 4. 26

Rom. 12.

19

e Rom. 13.

14.

Col. 2. 23.

f Gen. 9. 6.

Exod. 21.

14. Mat.

26. 52.

Rom. 13. 4.

g Lac. 120.

h Rom. 1.

29.

i 1 Ioh. 2.

9. 11.

k 1 Ioh. 3.

15.

l Mat. 7. 12

e 22. 31.

m Rom. 11.

10.

n Eph. 4. 2.

Gal. 6. 1.

2. Matth. 5. 5. Rom. 12. 18.

o Matth. 5. 7. Luc. 6. 36. p Exod. 23. 5. q Mat.

5. 44. 45. Rom. 12. 20. 21.

neque verbis, neque gestibus, nedum factis, vel per me, vel per alium contumelia afficiam, aut oderim, aut ledam, aut occidam e, sed omnem vindictæ cupiditatem abjiciam d: Adhæc, ne me ipsum ledam aut sciens in aliquod periculum coniciam e. Quocirca etiam, ne cædes fierent, Magistratum gladio armavit f.

106 *At ut hoc præceptum solam eadem prohibere videtur?*

At eadem prohibendo, docet Deus, se radicem & originem cædis, iram scilicet g, invidiam h, odium i, & vindictæ cupiditatem odisse, atque ea omnia pro cæde ducere k.

107 *An veroid satis est, nos neminem eo, quo dictum est, modo occidere?*

Non est satis: dum enim Deus iram, invidiam, odium damnat, postulat ut proximum æque ac nos ipsos diligamus l, & ut humanitate m, lenitate, mansuetudine, patientia n, & misericordia o erga eum utamur, quodque ei damno esse possit, quantum in nobis est avertamus p. Ad summam ita animo affecti sumus, ut ne inimicis quidem beneficiere dubitemus q.

DOM.

DOMINICA XLI.

108. *Qua est sententia septimi praecepti?*

Deum omnem turpitudinem exorari: ideoque nos eam penitus odire & detestari debere s: contraque temperanter, modeste & caste, & sive in sacro conjugio, sive in vita cœlebe vivere oportere u.

109 *Nihilne amplius prohibet Deus hoc precepto quam adulterium, & id genus turpitudinis.*

Cum corpus & animus noster templa sint Spiritus Sancti: vult Deus ut utrumque pure sancteque possideamus. ideoque facta, gestus, sermones, x, cogitationes, cupiditates y fœdas, & quicquid hominem ad ista allicit, in univertum prohibet z.

DOMINICA XLII.

110 *Quid vetat Deus in octavo precepto?*

Non solum ea furta a & rapinas b, quas Magistratus punit; sed furti nomine comprehendit, quicquid est malorum artium & aucupiorum, quibus aliena captamus, & ad nos vi, aut specie recti transferre c studemus: qualia sunt, iniquum pondus d, injusta vlna, inæqualis mensura e, fucosa merx, fallax

x. & 16. 11. e Ezech. 25. 13.

moneta,

r *Leu. 28.*

27, 28.

f *Iuda 23.*

t 1. *Thef. 4.*

3, 4, 5.

u *Heb. 13.*

3, 4.

1 *Cor. 7. 40.*

x *Eph. 5. 3.*

4.

1 *Cor. 6.*

18, 19, 20.

y *Mat. 5.*

28.

z *Eph. 5. 18*

a 1. *Cor. 6.*

10.

b 1 *Cor. 5.*

10.

c *Luc. 3. 14*

1 *Thef. 4. 6.*

d *Prov. 11.*

f *Dent. 25.* moneta, usura *f*, aut alia quævis ratio
 13. aut modus rem faciendi à Deo interdi-
Psal. 15. 5. ctus. His adde omnem avaritiam *g*, &
Luc. 6. 35. multiplicem divinorum donorum pro-
1 Cor. 6. fusionem & abusum *h*.

10. 111 *Quæ sunt ea quæ Deus hic in-*
h Prov. 5. bet?

16. Ut commoda & utilitates proximi,
1 Mat. 7. quantum possim, adjuvem & augeam;
 12. cum eo sic agam, ut mecum agi cupe-
k Eph. 4. rem; sedulo & fideliter opus faciam,
 28. ut aliorum quoque egestati subvenire
l Prov. 16. queam *k*.

DONINICA XLIII.

5 9. et 21. 112 *Quid exigit nonum præceptum?*
 29. Ne adversus quempiam dicam fal-
m Ps. 15. 3 sum testimonium *l*, nullius verba ca-
n Rom. 1. lumnier *m*, nulli obtretem, aut convi-
 18. 30. tium faciam *n*, neminem temerè, vel in-
o Mat. 7. 1 dicta causa condemnem *o*: verum om-
Luc. 6. 37. nis generis mendacia, fraudes, ut ope-
p Ioh. 8. 44 ra diaboli propria *p*, nisi in me gravis-
q Prov. 12. simam iram Dei concitare velim, omni
 22 et 13. 5 cura fugiam *q*: In judicijs cæterisque
1 Cor. 13. negotiis veritatem secter, & id quod
 6. res est, libere & constanter profitear *r*.
r Eph. 4. Ad hæc, famam aliorum & existimatio-
 25. 29. nem, quantum queam, defendam &
s 1 Pet. 4. augeam *s*.
 8.

DOMINICA XLIV.

113 *Quid prohibet decimum præ-*
ceptum? Ne

Ne vel minima cupiditate, aut cogitatione, adversus vllum Dei præceptum corda nostra vnquam sollicitentur; sed vt perpetuo; & ex animo omne peccatum detestemur, contraq; omni iusticia delectemur r.

t Rom. 7.

114. *Possuntne autem illi, qui ad Deum conversi sunt, hæc præcepta perfecte servare?*

7.2.

Minimè: verùm etiam sanctissimi quique, quamdiu vivunt, habent tantùm exigua initia hujus obedientiæ u, sic tamen, vt serio, ac non simulato studio, non secundum aliqua tantum, sed secundum omnia Dei præcepta vivere incipiant x.

u 1 Joh. 1.
8.

115. *Cur igitur vult Deus legem suam adeo exacte & severè prædicari, cum nemo sit in hac vita, qui eam servare possit?*

Rom. 7. 14.

15.

Eccles. 7.

21.

x Rom. 7.

22.

Primum, vt in omni vita magis magisque agnoscamus y, quanta sit naturæ nostræ ad peccandum propensio, tantoque avidius remissionem peccatorum, & iustitiam in Christo expetamus z. Deinde, vt hoc perpetuò agamus, illud semper meditemur, & gratiam Spiritus Sancti, à Patre imploremus, quòd indies magis ac magis ad imaginem Dei renovemur, donec aliquando tandem, postquam ex hac vita deces-

Iac. 2. 10.

Phil. 3. 14.

y 1 Joh. 1.

5.

Psal. 32. 5.

z Rom. 24.

25.

a 1 Cor. 9.

24.

Phil. 3. 11.

12. 13. 14.

serimus, propositam nobis perfectio-
nem læti assequamur a.

De Precatione.

DOMINICA XLV.

116 Quare Christianis necessaria est
Precatio?

b Psal. 50.

14. 15.

c Mat. 7. 7.

G 13. 12.

Luc. 11. 9.

13.

Mat. 13. 12.

Psal. 50. 15.

d Ioh. 4. 22.

e Rom. 8.

26.

1 Ioh. 5.

24.

Iohn. 4. 23.

24.

Psal. 145.

18.

f 2 Par.

20. 12.

g Psal. 2. 11. G 34. 19.

G 8. 15. Iac. 3. 6. 1 Ioh. 14. 13. 4. 15. et 15. 16. et 16.

23. Dan. 9. 17. k Mat. 7. 8. Psal. 143. 4.

Quia præcipua pars est ejus, quam
Deus à nobis postulat, gratitudinis l.
Tum quia illis tantum suam gratiam &
Spiritus Sanctum Deus largitur, qui
veris gemitibus, continenter hæc ab eo
petunt, & pro ijs ipsi gratias agunt c.

117 Quæ ad eam precationem requi-
runtur, quæ Deo placeat, quæq; ab ipso
exaudiatur?

Vt à solo vero Deo, qui se in verbo
suo patefecit d, omnia quæ à se peti ius-
sit, vero cordis affectu petamus e, ex in-
timo nostræ indigentæ ac miseræ sen-
su f, nos in conspectu divinæ Maiesta-
tis, supplices abiciamus g, huic firmo
fundamento innitamur h, nos à Deo,
quanquam indignos, propter Christum
tamen certo exaudiri i, quemadmodum
nobis in suo verbo promisit k.

118 Quæ sunt ea, quæ à se peti iubet?

g Psal. 2. 11. G 34. 19. Esa. 66. 2. h Rom. 10. 14.
G 8. 15. Iac. 3. 6. 1 Ioh. 14. 13. 4. 15. et 15. 16. et 16.
23. Dan. 9. 17. k Mat. 7. 8. Psal. 143. 4.

Omnia

Omnia tum animæ tum corpori necessaria, quæ Dominus noster Iesus Christus ea precatione, quam nos ipse docuit, complexus est.

I Jac. 1. 17.
Mat. 6. 33.

119 Quæ est illa Precatio.

Pater noster, qui es in cælis:
Sanctificetur nomen tuum:

m Mat. 6.

Veniat regnum tuum: Fiat
voluntas tua, quemadmodum in
cælo, sic etiam in terra: Panem
nostrum quotidianum da nobis
hodie: Et remitte nobis debita
nostra, sicut & nos remittimus
debitoribus nostris: Et ne nos in-
ducas in tentationem, sed libera
nos à malo: Quia tuum est
regnum, & potentia, & gloria,
in secula, Amen.

9.
Luc. 11. 2.

DOMINICA XLVI.

120 Cur precipit Christus, ut ita
Deum compellemus, Pater noster?

Vt statim in ipso precationis exordio,
convenientem Dei filiis reverentiam &
fiduciam erga Deum in nobis excitet,
quæ nostræ precationis fundamentum
esse debet, nimirum, Deum propter

n. Mat. 7.
1. 10. 11.
Luc. 11.
11. 12. 13.
o. Jer. 23.
24. 34.
Act. 17.
24. 25. 26.
27.
p. Rom. 10.
12.
q. Ich. 17.
3.
Jer. 9. 23.
24. et 11.
33. 34.
Mat. 16.
17.
Iac. 1. 5.
Psal. 119.
105.
r. Ps. 119.
137.
Luc. 1. 46.
68.
Psal. 1. 45.
8. 9. 17.
Exod. 34.
6. 7. Psal. 143. 1. 2. 5. 10. 11. 12. Mat. 19. 17.
Jer. 31. 3. et 32. 18. 19. 40. 41. et 33. 11. 20. Rom.
3. 4. et 11. 22. 33. 1 Tim. 2. 19. Psal. 71. 8.

Christum, nobis Patrem factum esse, & quæ vera fide ab eo petimus, nobis multo minus negare, quam parentes nostri nobis bona terrena denegant *n.*

121 *Cur additur, Qui es in calis?*

Ne de cœlesti maiestate Dei humile quippiam aut terrènum cogitemus *o*, simul etiam, ut ab ejus omnipotentia, quæcunque animo & corpori sunt necessaria, expectemus *p.*

DOMINICA XLVII.

122 *Qua est prima petitio?*

Sanctificetur nomen tuum. Hoc est, Da principio, ut te rectè agnoscamus *q*, & lucentem in omnibus operibus tuis omnipotentiam, sapientiam, bonitatem, justitiam, misericordiam, & veritatem tuam veneremur, prædicemus, & celebremus *r.* Deinde ut univèrsam vitam nostram, cogitationes, sermones, et actiones, eo semper dirigamus, ne sanctissimum nomen tuum propter nos contumelia afficiatur, sed honore potius & laudibus illustretur *s.*

DOMINICA XLVIII.

123 *Qua est secunda petitio?*

Veniat regnum tuum. Hoc est, Regas nos ita Verbo & Spiritu tuo, ut nos

tibi magis magisque; subjiciamus *t*. Con-
serva & auge Ecclesiam tuam *u*, destrue
opera diaboli, omnemque potentiam
se adversus majestatem tuam efferentē.
Irrita fac omnia consilia, quæ contra
verbum tuum capiuntur *x*, quoad plenē
tandem, ac perfectē regnes *y*, cum eris
omnia in omnibus *z*.

DOMINICA XLIX.

124 *Quæ est tertia petitio?*

*Fiat voluntas tua, quemadmodum
in cælo, sic etiam in terra.* Hoc est, Da,
ut nos, & omnes homines, volūtatī pro-
priæ renunciantes *a*, tuæ voluntati quæ
sola est sancta, promptē, & sine vllō mur-
mure pareamus *b*: atq; ita singuli man-
datū nobis munus fideliter & alacriter
exequamur *c*, quemadmodum faciunt
Angeli in cælo *d*.

DOMINICA L.

125 *Quæ est quarta petitio?*

*Panem nostrum quotidianum da no-
bis hodie.* Hoc est, Suppedita nobis o-
mnia, quæ sunt ad hanc vitam necessa-
ria *e*, ut per ea agnoscamus, te vnicū
fontem esse, ex quo omnia bona ema-
nant *f*, ac nisi tu benedicas, omnem
nostram curam & industriam, atque
adeo tua ipsius dona, nobis infelicia &

t Mat. 6.

33.

Psal. 119.

5. & 143.

10.

u Psal. 51.

20. &

122. 6.

x 1 Joh. 2.

8.

Rem. 16.

20.

y Apoc. 22.

17. 20.

Rom. 8. 22.

23.

z 1 Cor.

15. 28.

a Mat. 16.

24.

Tit. 2. 12.

b Luc. 22.

42.

c 1 Cor. 7.

24.

d Ps. 103.

20. 21.

e Ps. 104.

22. et 143.

15.

Math. 6. 25. f Act. 14. 17. et 17. 27

C

3. nexia

g 1. Cor. 15. noxia esse g. Quapropter da, vt fiduci-
 38. am nostram ab omnibus creaturis aver-
 Deut. 8. 3. sam, in te solo collocemus h.

Psal. 27.

DOMINICA LI

16. 37.

126 *Qua est quinta petitio?*

h Psal. 62.

87 55. 32.

Remitte nobis debita nostra, sicut &
nos remittimus debitoribus nostris: hoc
 est, nobis miserrimis peccatoribus, om-
 nia peccata nostra, atque eam etiam
 prauitatem, quæ in nobis etiamnum
 hæret, propter Christi sanguinem ne
 imputes i: quemadmodum nos quoq;
 hoc tuæ gratiæ testimonium in cordi-
 bus nostris sentimus, quod firmiter no-
 bis propositum habemus, omnibus, qui
 nos offenderunt, ex animo ignoscere k.

Psal. 51.

143. 2.

1 Ioh. 2.

1. 2.

k Mat. 6.

14. 15.

12 Ioh. 15.

3. Psal.

103. 14.

m 1 Pet. 5.

3. Eph. 6.

12.

n Ioh. 15.

19.

o Rom. 7.

23.

Psal. 17.

p Mat. 26.

41.

q 1 Thes. 3.

1. & 5.

23.

DOMINICA. LII.

127 *Qua est sexta petitio?*

Ne nos inducas in tentationem, sed
libera nos à malo: hoc est, Quoniam
 ipsi natura adeo debiles & infirmi su-
 mus, vt ne memento quidem subsistere
 possimus l: infensissimi autem hostes
 nostri, Sathan m, mundus n, ac nostra
 ipsorum caro o, nos continenter oppug-
 nant; tu nos sustentas, & Spiritus tuus
 robore firmes, ne in hoc spirituili cer-
 tamine succumbamus p, sed tantisper il-
 lis fortiter resistamus, donec integram
 tandem victoriam obtineamus q.

128 *Quomodo concludis precationem*

Quia

*Quia tuum est regnum, & potentia,
& gloria in secula: hoc est, omnia hæc
à te petimus, quia cum & Rex noster,
& omnipotens sis, omnia nobis & vis
& potes largiri r. Atque hæc quidem
ideo petimus, ut ex ijs, non ad nos, sed
ad sanctum nomen tuum omnis glo-
ria redeat s.*

129 *Quid sibi vult particula, Amen?*

Rem certam ac ratam esse. N m
precatio mea multo certius à Deo est
exaudita, quam ego in corde meo sen-
tio, me illud ex animo cupere r.

r Rom. 10.

11. 12.

2. Pet. 9.

[Ioh. 14.

13.

Ps. 115. 1.

Ier. 33. 8.

9.

12 Cor. 1.

20.

Tit. 2. 13.

Soli Deo laus & gloria,

FINIS.

PRECATIONES

aliquot privatae & publicae.

Precatio antequam ad opus accedatur.

OMnipotens, & misericors Deus, agimus tibi gratias, quòd nos hanc noctem adeo clementer custodieris, & in hunc diem nobis vitam produxeris. Rogamus, ut nos hoc etiam die protegas, & nobis gratiam largiaris, quòd eum totum in ijs transigamus, quæ tibi grata & accepta sunt: ac ut jam Solis tui radijs universum orbem terrarum illustras, sic etiam Spiritus tui splendore obscura mentis nostræ illumines, ne à semitâ iustitiæ tuæ aberrantes, in hanc vel illam partem declinemus: te semper omnia nostra intuentem, nobis ante oculos proponamus; te nostrarum cogitationum, dictorum, factorumq; omnium testem & vindicem agnoscamus, ac revereamur; nec quicquid sit quod magis metuamus; quàm ne te tam benignum patrem offendamus; quicquid aggredimur aut instituiamus, illud nobis perpetuo sit propositum ut id ad tuam unius gloriam, & gloriarum utilitatem referamus. Ad hæc quoniam

quoniam consilium salutare, occasiones
 idoneæ, & felices rerum successus ac e-
 ventus penes te vnum sunt, fac vt hæc
 omnia à te solo petamus & accipiamus.
 Effice præterea, clementissime Pater,
 ne in parandis ijs, quæ ad hujus vitæ
 necessitatem pertinent, tantum curæ ac
 laboris impendamus, vt interea res cœ-
 lestes negligamus, ac segniùs tracte-
 mus, sed vt primùm semper quæramus
 regnum tuum, & justitiam ejus; nihil
 dubitantes, quin sic agentibus, cætera
 omnia sis adjecturus. Tuere etiam ac
 defende hoc fragile corpus & animam
 nostram. Instrue nos consilijs & robore
 Spiritus tui, adversus tot ac tam varios
 insultus Satanæ; libera nos omni metu
 & periculis quibus in hoc mundo om-
 nibus momentis expōiti sumus. Quo-
 niam verò nihil est, rectè incepisse, nisi
 etiam gnaviter perficiamus; oramus te
 vt ne hoc tantùm die nos in tuam tute-
 lam suscipias, sed vt porro etiam per
 omnem vitam dux noster & defensor
 esse velis, confirmans & adaugens do-
 na, quæ pro tua bonitate, & misericor-
 dia in nos indignos peccatores contuli-
 sti, quoad plenè tandem ac perfectè nos
 capiti nostro Christo advenias, qui cùm
 sit vnicus ille Sol justitiæ, nos æterna
 tua luce & lætitia complebit. Interca

C s autem,

autem, dum in hac erummosa vita degimus, mitte fideles pastores animarum, & per verbum eorum sit efficax Spiritus tuus sanctus in cordibus auditorum, ut magna tibi Ecclesia colligatur, & destruantur opera diaboli. Armes Magistratum divino tuo robore, ut Ecclesiam & Politias defendat. Consolare & confirma quotquot sunt animo vel corpore afflicti. Ut autem hæc tanta bona à te petere & expectare audeamus condona nobis omnia peccata nostra, propter Filium tuum charissimum Iesum Christum, qui nobis promisit, quicquid à te fiducia impetiverimus, te id nobis certissime daturum esse; ideòque sic precari iussit, *Pater noster, &c.*

Precatio priusquam Puer ad Scholam eat.

PSALM. CXIX.

*In quo instituet adolescens viam suam?
Si prudenter se gerat iuxta sermones tuos.
Ex animo te exquisivi, ne sinas me aberrare à preceptis tuis.*

AGo tibi gratias, clementissime Deus, cum pro alijs tuis summis & infinitis beneficijs, tum vel maxime, quòd pro tua singulari misericordia, me
ad

ad agnitionem Evangelij tui vocasti,
 præceptoribus me tradidisti, qui opti-
 mis literis & artibus me instituerent,
 meumque animum sanctis ac honestis
 præceptis imbuerunt. Da vt recte ag-
 noscam, qualia & quanta sint hæc tua
 dona, & pro his tibi semper gratias a-
 gam. Largire mihi porro etiam gratiam
 tuam, & nebulis mentis meæ discussis,
 me Spiritus tui radijs illustra, vt ea
 quæ mihi à præceptoribus proponun-
 tur, cupidè & feliciter discam, fideliter
 retineam, promptè & cum iudicio red-
 dam, ne & præceptorum & meus labor,
 pretiosum tempus, atque hæc tam com-
 moda mihi abs te data occasio, & qui à
 me fructus expectantur, turpiter mea
 ignavia & ingratitudine pereant. Id ne
 fiat largire mihi Spiritum tuum sanctum,
 autorem omnis intelligentiæ & verita-
 tis, qui me veracem, & his percipien-
 dis aptum & idoneum reddat. Da eti-
 am, vt cuicumque studio meum animum
 applicem, illud mihi semper propositum
 sit, vt te solum agnoscam verum Deum,
 & quem misisti Iesum Christum, at-
 que ita te purâ conscientia colam. Cæ-
 terum, quoniam ijs sapientiam promit-
 tis, qui animo sunt submisso & humili,
 velut pueri; eos autem qui arrogantes
 sunt & elati tuis donis orbatos, tradis

vanitate

vanitati: eradica ex corde meo omnem
superbiam, vt humilis effectus, me tibi
primū, deinde etiam ijs quorum me
disciplina tradidisti, docilem & obedi-
entem præbeam; itaque me paulatim
præparem, vt in obeundo munere, quod
mihi olim es assignaturus, tuæ solius
gloriæ, atque aliorum vtilitati servire
possim.

PSAL. XXV.

*Secretum Domini timentibus eum, &
fatum suum notum illis facit.*

*Precatio antequam capiatur
cibus.*

*Oculi omnium in te sperant, Domine,
& tu das escam illis in tempore opportu-
no, aperisti manum tuam, & imple-
s omne animal benedictione.*

OMnipotens, clementissime Deus,
qui immensa bonitate omnia ex ni-
hilo condidisti, qui que eadem perpetuò
divina tua potentia sustines ac guber-
nas, qui duxisti Israelitas per deser-
tum, pascens eos mannâ annos quadra-
ginta: benedic nobis miseris servis tuis,
atque hæc tua dona sanctifica, vt ijs so-
briè sancteque fruamur, atq; ex ijs ag-
noscamus, te verè nobis patrem esse, &
fon-

fontem omnium bonorum. Da præterea, vt his corporalibus bonis vtentes, ita semper affecti simus, vt præcipuè quæramus spiritualement illum cibum verbi tui, quo animæ nostræ ad vitam æternam nutriantur, quam nobis Christus pretioso suo sanguine parauit.

Pater noster. &c.

Sic præcipit Christus, **LEV. 21.**

Cavete vobis, ne quando graventur cordi vestra crapula & ebrietate, & curis huius vita, & repente vos opprimat dies ille tanquam laqueus.

Gratiarum actio, post sumptum cibum.

Sic præcepit Dominus, **DEUT. 8.**

Cum comederis, & satiatus fueris, gratias agas Domino Deo tuo, nec unquam committas, vt obliviscaris Domini Dei tui, & præcepta eius negligas.

Domine Deus, Pater cœlestis, agimus tibi gratias pro summis tuis & infinitis beneficijs, quæ immensa misericordia singulis momentis in nos miseros peccatores confers: quod nos sustentas in hac mortali vita, omnia sup-
peditans,

peditans, quæ nobis sunt necessaria, imprimis verò, quòd nos dignaris per sanctam Evangelij tui doctrinam in spè melioris vitæ regenerare. Rogamus te, misericors Deus & Pater, ne patiaris, vt animi nostri in 'hjs terrenis & caducis rebus defixi hæreant, sed quæ in cœlis sunt, suspiciant & quærant, expectantes illinc servatorem nostrum Iesum Christum, dum ad nos liberandos in nubi- bus appareat. *Pater noster, &c.*

*Precatio antequam cubitum
discedatur.*

Domine Deus, cœlestis Pater, qui pro tua multiplici sapientia diem labori, noctem quieti destinasti; agimus tibi gratias quod nos hunc diem adeò clementer custodieris, nosque assiduè tot beneficijs cumules; largire etiam, vt à labore & curis requiescentes; ita somno reficiamur, ne animus interea velut cum corpore sopitus, in amore tui dormitet, sed vt memoria creationis & salutis nostræ nullo vnquam tempore ex nostris cordibus deleatur. Da præterea vt conscientia nostra non minùs quàm corpus, sua etiam quiete fruatur. Adhæc vt somno moderate vtentes, non igna-
viæ,

vix, sed necessitati consulamus; nimirum quo ad intermissa opera alacriores & vegetiores redeuntes, tibi & proximo expeditius serviamus. Interea autem dum somnum capimus, nos ab omni periculo tuere, animòque & corpore impollutos conserva, ut noster somnus etiam sit ad tui nominis gloriam. Porro cum hic dies nobis non sine multiplici lapsu abierit, (quoniam miseri assidue peccatum circumferimus) rogamus te, quemadmodum nunc omnia nox tenebris involvit, sic tu pro tua immensa misericordia, omnia nostra peccata sepelias, ne propter illa à conspectu tuo repellamur. Largire etiam quietem & consolationem omnibus, qui cum morbis aut alijs calamitatibus confluantur, propter Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, qui nos ita docuit precari, *Pater noster, &c.*

Publica confessio peccati, quæ ante Concionem recitatur.

OMnipotens, iuste, & misericors Deus, agnoscimus & confitemur coram divina tua maiestate, nos vere miseros peccatores esse, conceptos & natos in corruptione & pravitate, ad
omne

omne malum proclives, nec ad vllum bonum idoneos, quodque assidue sanctissimam legem tuam violantes, iram tuam & æternas pœnas commerciamur. Sed dolet nos ex animo, quòd te tam benignum Patrem toties offenderimus; damnamus nos ipsos & peccata nostra detestamur, suppliciter rogantes, vt tua misericordia subveniat nostrę miserię. Ignosce nobis omnia peccata nostra, propter Iesum Christum Filium tuum dilectũ. Largire nobis gratiam Spiritus tui sancti, qui nos doceat verè & ex animo nostra peccata agnoscere, sic vt toti nobis displiceamus, & peccatum in nobis magis ac magis aboleatur, nosque ad novam vitam excitati, justos ac sanctos fructus proferamus, tibi acceptos propter eundẽ Iesũ Christũ. Effice præterea, vt voluntatem tuam ex verbo tuo rectè agnoscamus, atque inde discamus non à nobis ipsis, aut vlia creatura pendere, sed in te solo omnem spem reponere, vt certa & firma sit nostra consolatio, ac vt vetus ille noster homo cum pravis cupiditatibus, magis magisque crucifigatur, nosque ipsos tibi vivam & sanctam hostiam offeremus, hoc vnum semper spectantes quo pacto tua gloria propagetur, & quam plurimi Christo sacrificant. Quæ omnia à te petimus fiducia

fiduc
nos
&c.

OM
u
tuur
eum
nig
bo t
igne
nos
con
bis
m
seri
cti
mu
Ex
tui
ron
Co
vt
no
be
do
ra
tu

fiducia Domini nostri Iesu Christi, qui
nos ita precari docuit, *Pater noster*,
&c.

*Precatio quæ recitatur finita
Concione.*

OMnipotens, justè, & misericors De-
us, ne patiaris sanctissimum nomen
tuum propter peccata nostra affici con-
tumelia. Nam alioqui plus satis te be-
nignum Patrem offendimus, dum ver-
bo tuo, vt par erat, non obedimus: dam-
ignorantia, ingratitude, & murmure
nostro, iram tuam quotidie aduersus nos
concitamus, atque ita justas pœnas no-
bis attrahimus. Veruntamen, ô Do-
mine, miserere nostri pro magna tua mi-
sericordia: Fac vt peccata nostra & re-
ctius agnoscamus, & magis deplore-
mus, & vitam nostram emendemus:
Excita & corobora Magistratum populi
tui, vt gladio, quem ei porrexisti, ad ter-
rorem & securitatem legitimè vtatur.
Confirma Ministros Ecclesiarum tuarû
vt fideliter & constanter verbum tuum
doceant, & omnes officij sui partes o-
beant. Tuere ac defende nos ab omni
dolo & perfidia. Irrita fac omnia scele-
rata atque infidiosa consilia, quæ aduer-
sus Ecclesiam & verbum tuû capiuntur.
Ne

Ne subtrahas nobis verbum tuum, & Spiritum sanctum tuum, ne auferas á nobis. Excita in nobis veram fidem, patientiam & constantiam. Fer opem miseræ & afflictæ Ecclesiæ tuæ; libera eam omni tyrannide & ignominia. Consolare & confirma quotquot sunt animo vel corpore afflicti. Da nobis tuam pacem per Iesum Christum Filium tuum, Dominum nostrum, qui hanc nobis indubitatam de tua voluntate promissionem edidit; Amen dico vobis, quicquid petieritis á Patre in nomine meo, hoc dabit vobis, eaque fretos nos sic precari iussit. *Pater noster, &c.*

FAc etiam, vt constanter perseveremus, & quotidie proficiamus in vera illa, certa & ab ipsa mundi exordio ad nos propagata Christianorum fide, & per eam Christi & omnium bonorum ejus magis ac magis participes fiamus, quam sic ore & corde consentientes dicimus. *Credo in Deum, &c.*

2. COR. 13.

Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritus sancti, sit cum omnibus vobis. Amen.

Precatio

Precatio Scholastica.

I. TIM. 6. & 2. TIM. 1.

Ω' Τιμόθεε, τῷ παλαιαθήκῃ φίλῳ
 ζῶν ἡ ἀναζωπύρει τὸ χάρισμα τῷ Θεῷ, ὁ ὢν
 ὁ σί.

OMnipotens, æterne, & misericors
 Deus, Pater Domini nostri Iesu
 Christi, vna cum Filio tuo coæterno,
 Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu
 sancto, qui prope es omnibus invocan-
 tibus te in veritate; ago tibi gratias pro
 omnibus æternis, & hujus vitæ benefi-
 cijs; quòd condidisti, elegisti, & ser-
 vas tibi æternam Ecclesiam, & in ea te
 patefecisti certo verbo tradito per Pro-
 phetas & Apostolos & testimonijs divi-
 nis; & sic diligis nos, vt volueris Filium
 tuum coæternum Dominum nostrum
 Iesum Christum, propter nos homines
 & propter nostram salutem descendere
 de coelo, assumere humanam naturam,
 pro nobis fieri victimā, crucifigi, mori,
 & resurgere, ascendere in cælum, & se-
 dere ad dexteram tuam: donas propter
 eum, ac per eum omnibus nobis cre-
 dentibus, gratis remissionem peccato-
 rum, reconciliationem, Spiritum sanctū,
 iustitiam, & vitam æternam: accendis
 et servas inter nos lucem Evangelij, et
 necessaria doctrinarum studia: das &
 defendis

defendis contra diabolos aliqua Eccle-
 siæ & Scholarum hospitia: & vocasti ac
 elegisti me quoque ad societatem hujus
 æternæ Ecclesiæ, in qua & nasci me vo-
 luisti, & in agnitione ac timore tui edu-
 cari, meq; præ multis alijs hominibus
 pro singulari ac ineffabili tua misericor-
 dia ornasti hoc summo beneficio, vt pie-
 tatis, literarum atq; optimarum artium
 doctrina instruerer. Et si autem his om-
 nibus beneficiis me indignissimum ag-
 nosco; tamen quia iussisti nos per &
 propter Christum Filium tuum à te pe-
 rere & expectare remissionem peccato-
 rum & Spiritum Sanctum, confiteor, &
 deploro omnem meam inmunditiam
 & ingratitude, & toto pectore oro,
 vt remittas mihi omnia peccata mea,
 propter Filium tuum vnigenitum Do-
 minum nostrum, & sanctifices & regas
 me perpetuò Spiritu tuo Sancto, casto,
 & verace, vt te solum verum Deum,
 omnipotentem, castum, veracem, æter-
 nū Patrem Domini nostri Iesu Christi,
 & Dominum nostrum Iesum Christū,
 & Spiritum Sanctum verè agnoscam,
 invocem, timeam, & diligam. Collige
 & defende Ecclesiam. Tuere Politias,
 quæ sunt Ecclesiæ hospitia. Da & adju-
 va fideles & salutare Doctores & gu-
 bernatores, Serva Scholas & lucem do-
 ctrinarum.

strinarum, pacem, & honestam disci-
 plinam in Ecclesijs & Rebuspub. Gu-
 berna & fortuna vitam & vocationem
 meam, & facias me vas misericordiæ, &
 organum mihi & alijs salutare. Ne si-
 nas me à diabolo, vel à carne mea ten-
 tari negligentia, curiositate vel ambi-
 tione. Ne sinas exoriri in corde meo spes
 aut cupiditates vanas & stultas: sed ef-
 fice vt meæ vocationis officia, recte,
 diligenter, & feliciter faciam. Accende
 & confirma in me amorem & agnitio-
 nem tui, studium veritatis, & rerum v-
 tilium ac necessariorum, vt omnia dona,
 quæ in me contulisti, & labores meos
 referam ad tuam vnius gloriam, & pro-
 ximi utilitatem. Defende me à pravis
 sodalitijs, & ab omnibus diabolorum
 insidijs: Sit verbum tuum lucerna pe-
 dibus meis, & lumen semitis meis.
 Hæc omnia à te peto, per & propter
 Iesum Christum Dominum nostrum,
 qui dixit, Quicquid oraveritis Patrem
 in nomine meo, dabit vobis. Item,
 Dabit Spiritum Sanctum petentibus.

Pater noster, &c.

FINIS.